

SOLI DEO GLORIA

Solas

číslo 43

leto 2019

jedine Bohu sláva

A photograph of a field of yellow buttercup flowers. The flowers are bright yellow and are scattered throughout the frame, surrounded by lush green foliage. The background is a dense thicket of green grass and leaves, creating a vibrant, natural setting. The lighting is bright, highlighting the colors of the flowers and leaves.

Hľa, ja a deti, ktoré mi dal Boh

Židom 2:13

Nech znie Bohu sláva!

1. Nech znie Bohu sláva za nesmierny čin,
že z lásky k nám prišiel čo človeka Syn
a v zmiernenia obeť sa za hriechy dal,
kto uverí v neho, v ňom život by mal!

Zbor:

Boží ľud, harfu vzbud', zemou hlahol znej chvál,
všade hlas, Boh je náš národov Kráľ!
Pod' k Otcovi nášmu, vchod otvoril Syn
a vzdávaj mu slávu: v ňom zbavil ťa vín!

2. Tak predivnú spásu Boh pripravil nám,
tam na kríži všetkým ju pripravil Pán.
I najväčší hriešnik, keď uverí len,
Pán Ježiš ho príjme a spasí v ten deň.

Zbor:

3. Ó, predrahá milosť, ó, lásky tej zjav,
z nej každý sa raduj a Záchrancu sláv!
Raz v obdive vďaka srdc bude tam znieť,
keď budeme v sláve tvár Ježiša zriet'!

Zbor:

Spevník *Duchovné piesne*, Nitra 1987, pieseň č. 20.
Publikované s láskavým súhlasom zostavovateľa spevníka.

Obsah

Cirkev devätnásteho storočia A.....	2	Sláva a kríž	28
Cirkev devätnásteho storočia B.....	9	Večný súd.....	30
Sláva - význam pojmu.....	15	Informácia o distribúcii knihy	38
Soli Deo gloria	18	Neprehliadnite.....	39

Cirkev devätnásteho storočia a protestantská reformácia

Časť A: Pozadie kresťanstva v 19. storočí

Článok patrí do série venovanej cirkvi 19. a 20. storočia z pohľadu protestantskej reformácie. Je spracovaný ako upravený výber zo zdroja A.

1. Úvod

Devätnáste storočie bolo storočím veľkých kontrastov. Bolo storočím viery, ale aj neviery. Dostalo názov *veľké kresťanské storočie*, ale bolo aj *vstupom do post-kresťanskej éry*⁰⁾. Bolo to storočie veľkých prebudení a celosvetového rozšírenia kresťanstva, ale aj veľkého odpadnutia od kresťanskej viery.

Toto storočie prinieslo vo všetkých oblastiach života veľmi dôležité zmeny. Cirkev sa na týchto zmenách aktívne zúčastňovala. Došlo tiež k náboženskej kríze, ktorá nemala v dejinách cirkvi obdobu. Sebadôvera človeka nebola nikdy silnejšia a človek tohto storočia bol vedený k tomu, že potrebuje len jedno: *veriť v seba*.

Poznať hlavné udalosti a myšlienkové prúdy 19. storočia je potrebné pre porozumenie nasledujúceho storočia a prítomnej doby, ktorú teraz žijeme. Stručne sa dotkneme jednotlivých spoločenských sfér tohto obdobia.

2. Pozadie kresťanstva v 19. storočí

Z kultúrno-politického hľadiska za devätnáste storočie považujeme obdobie medzi rokmi 1815-1914. Teda dobu medzi Viedenským kongresom¹⁾, ktorý usporiadal európske pomery po napoleonských vojnách, a vypuknutím prvej

svetovej vojny. Hlavné zmeny sa odohrávali mimo cirkvi, ale dejinám kresťanstva tohto obdobia nie je možné porozumieť bez toho, aby sme ich nepoznali a nebrali do úvahy ich vplyv na cirkev.

a) Politické pomery v Európe

Politické pomery 19. storočia je možné vyjadriť myšlienkovými smermi: *nacionalizmus*, *konštitucionalizmus*, *socializmus* a *imperializmus*.

Nacionalizmus 19. storočia bol okrem staršieho presvedčenia o *práve národov na sebaurčenie* chápaný ako viera v princíp absolútnej, neoddeliteľnej a neodcudiviteľnej *suverenity ľudu*, ktorá sa podľa J. J. Rousseaua (1712-1778) prejavuje vo *všeobecnej vôli*. Vláda bola podľa neho definovaná ako výkonná moc tejto všeobecnej vôle. Proti tejto teórii stálo učenie *konzervativizmu*, zdôrazňujúce božské právo panovníckych dynastií vládnuť nezávisle na vôli ľudu. *Nacionalizmus* bol dominujúcim javom.

Konštitucionalizmus vychádzal z učenia o umiernenom štáte, podľa ktorého každá vetva moci v štáte má byť vyvážená inou. Vláda, zákonodarstvo a súdy majú byť v rukách rôznych inštitúcií a konflikty rôznych sociálnych vrstiev zabezpečia stabilitu štátu a zabránia zneužívaniu moci.

Socializmus si dával za cieľ spravodlivé rozdelenie majetku, rovnaké práva pre všetkých a *blahobyť pre podriadené triedy (proletariát), všeobecný mier a zmierenie ľudí*. Tieto ciele sa mali dosiahnuť sociálnymi reformami, triednym bojom alebo revolúciou. *Vedec-ký socializmus (marxizmus)* založený na *dialektickom materializme* Karola Marxa (1818-1883) a Fridricha Engelsa (1820-1895) učil, že k pokroku dochádza prostredníctvom násilných revolúcií zdola a cieľom dejín je beztriedna ideálna spoločnosť. *Marxizmus* sa stal náhradným náboženstvom más robotníkov a ideológiou socialistických strán. *Kresťanský socializmus* apeloval na majetných a vzdelaných, aby pomohli uľahčiť postavenie zbedačených más.

Imperializmus bol pokračovaním koloniálnej politiky 16. až 18. storočia. Po r. 1880 veľmoci medzi sebou súťažili v ekonomickom a politickom rozdelení sveta v presvedčení, že tým zabezpečia bohatstvo a moc jednotlivých *národných štátov*. Vedecké a technické úspechy, celková prosperita a presvedčenie o nadradenosti bieleho Európana viedli k veku európskej svetovej *hegemónie*²⁾.

19. storočie bolo v mnohých smeroch storočím nepokojov a revolúcií, z ktorých najznámejšie sú: *rok 1830* (Júlová revolúcia v Paríži; v Taliansku; povstanie vo Varšave), *rok 1848* (nepokoje po celej Európe) a *1871* (Parížska komúna).

Napriek nepokojom a revolučným hnutiam západné kresťanstvo nikdy neprežilo také dlhé obdobie v mieri. Toto obdobie mieru bolo obdobím rozširovania moci štátu a rastu požiadaviek na jeho služby bežnému človeku. Zároveň sa *národ* stále viac stotožňoval so

štátom. V prospech takéhoto *národného štátu* bol občan ochotný prinášať stále viac obetí. Vypuknutie vojny v auguste r. 1914 bolo vítané obrovským nadšením. Podľa údajov B. Harenberga (zdroj A, poznámka 20 na str. 365): „Keď zhromaždenie v Berlíne počulo správu o vypuknutí vojny, začalo spontánne spievať ďakovný chorál. Ošial' vojnového nadšenia zachvátil aj ostatné hlavné mestá Európy.“

b) Vedecké a technické objavy, priemyselná revolúcia

Ak 17. st. môžeme opísať ako *vek ortodoxie* a 18. st. ako *vek racionalizmu*, 19. st. môžeme opísať ako *vek vedy*. Veda dostala postavenie ako najvyšší nástroj ovládania prírody. Na rozdiel od úspechov vedy 17. a 18. st. vedecké objavy 19. st. cez technické aplikácie začali oveľa viac meniť život bežného človeka. Boli to predovšetkým technické vynálezy a technológie: *železnica* (od r. 1829), *telegraf* (1844), používanie *antiseptických prostriedkov* (1847) a *narkózy* v lekárstve (1844), zavádzanie *elektriny do domácností* (1882) a *elektrifikácia dopravy* vo veľkých mestách (1884), prvé *automobily* (1886) a *lietajúce stroje* (1903), ktoré presvedčali ľudí, že veda môže vyriešiť všetky problémy ľudstva. Veda sa stala spoločenským fenoménom prostredníctvom vzniku (novej) profesie *vedec, vedeckých inštitúcií* a nových *študijných oborov* na univerzitách. Tieto zmeny viedli k tomu, že v 19. st. sa veda stala predmetom náboženstva (náboženstvom či priam modlárstvom/modlou). Veda vytvorila svoju vlastnú „mytológiu“³⁾, čo znamená, že začala odpovedať nielen na problémy

prírodovedecké, ale aj na *metafyzické*⁴⁾. Dovtedy všeobecne rešpektované etické hodnoty ustúpili do pozadia v prospech reálnych daností. Tvorba teórií sa zakladala výlučne na interpretácii konkrétnych *pozitívnych faktov* a na poznaní overovanom *skúsenosťou* a *pozorovaním* (*empirizmus*). *Vedecká metóda* sa stala dominantnou a bola aplikovaná aj mimo prírodných vied – na *ľudskú psychiku* (psychológia) a *spoločnosť* (sociológia).

Od r. 1870 došlo k objavom v *preventívnej medicíne*. Nemoci ako cholera, týfus a kiahne boli vo veľkej miere zvládnuté a po r. 1900 silne poklesla úmrtnosť detí.

Industrializácia v 19. st. viedla k vzniku spoločnosti nového typu. V priebehu asi pol storočia sa zmenila spoločnosť roľníkov a remeselníkov na spoločnosť robotníkov pri strojach. Toto bolo umožnené *revolúciou v produkcii potravín*, ktorá v najvyspelejších krajinách odstránila (eliminovala) hlad. Doprava železníc pospájala oddelené regióny, čím umožnila lepšie zásobovanie, pohyb tovaru a ľudí a tým aj pracovných síl.

Industrializácia zároveň zhoršila životné podmienky a biedu mnohých ľudí. Robotníci pracovali za žobrácku mzdu a žili v biednych a nehygienických podmienkach obyčajne na predmestí veľkých miest. Prírodný rytmus vymenili za rytmus strojov. Rozšírila sa práca detí. Tieto podmienky viedli k rastu alkoholizmu a zločinnosti.

c) Filozofia

Z filozofických smerov 19. st. si všimneme *nemecký idealizmus* a jeho dvoch čelných predstaviteľov filozofov. Boli to *Immanuel Kant* a *Georg Wilhelm*

Friedrich Hegel. Kant doviedol osvietený postoj k náboženstvu a na jeho vrchol. Jeho pokračovateľom bol *Hegel*.

Immanuel Kant (1724-1804)

Stelesňuje dôveru moderného človeka v schopnosť rozumu ovládnuť materiálny svet a jeho neschopnosť zaoberať sa niečím, čo je *nad* a *za* materiálnym svetom. Jeho *Kritika čistého rozumu* (1781) pochovala racionalistické teologické „dôkazy existencie Boha“ scholastiky⁵⁾ aj osvietenstva. Odstránil z náboženstva rozum, aby urobil miesto pre vieru. Kant sám nazval svoju filozofiu *transcendentalným idealizmom*.

„Kantova viera má však málo spoločné s historickým kresťanstvom. Cirkev je pre neho len školou morálneho vzdelávania a Ježiš je jeho konkrétnym modelom. Modlitba je pomôckou k sústreďeniu sa na morálny ideál, no skutočne dobrý človek túto barlu nepotrebuje, nakoľko žije podľa zákona svedomia“ (zdroj A, poznámka 31, str. 366).

Georg Wilhelm Friedrich Hegel (1770-1831)

Pokračovatelia a kritici Kanta proti jeho filozofii postavili smer, ktorý dostal názov *absolútny idealizmus*. Najvplyvnejším z nich bol Hegel, ktorého filozofia sa považovala za takmer neprekonateľnú. Proti racionalistickému „ja“ jednotlivca obmedzenému na svet fenoménov (jav, úkaz) postavil absolútne „ja“ svetového ducha, ktorý zahrňuje celú realitu. (Je ťažké odlíšiť tento názor od *panteizmu*⁶⁾.)

Hegel mal tiež význačný vplyv na teológiu a kritický prístup k Biblii. Boh je podľa neho Absolútne, ktoré sa prejavuje v histórii logickými procesmi spájania

protirečení, ktoré Hegel nazval *tézou* a *antitézou*. *Syntéza* tvorí novú dvojicu protirečení, ktoré sa znova spájajú v nové protirečenie. Hegel takto veril vo filozofickú evolúciu ako spôsob, ktorým sa prejavuje Absolútne – Boh. (Táto logika bola prevzatá Marxom. Hegelov dôraz na štát ako prejav Absolútneho bol zneužitý Hitlerom a Mussolinim.)

d) Romantické hnutie

Koncom 18. storočia sa začala v Európe zviditeľňovať generácia umelcov a mysliteľov, ktorí boli od seba v mnohom ohľade odlišní, dajú sa však zaradiť do spoločného hnutia pre ich duchovnú príbuznosť, ktorá ich jasne odlišovala od ideálov klasicizmu⁷⁾ a deizmu⁸⁾ 18. st. Majú pomenovanie *romantici* a ich hnutie *romantizmus*.

Pre pochopenie romantizmu je potrebné poznať myslenie Jeana Jacquesa Rousseaua (1712-1778), ktorý bol ich predchodcom. Z Rousseauovho vyznania vyberáme: „... trvanie na práve odmietnuť existujúci poriadok ako celok; dôvera vo vlastnú schopnosť tento poriadok od základu pretvoriť v súlade so samostatne odvodenými princípmi a viera, že zmeny je možné dosiahnuť politickým procesom“ (podľa zdroja A, str. 367).

Podľa Rousseaua jednotlivec je napriek svojim nerestiam dobrý a jeho necnosti sú zapríčinené neprírodným životom spoločnosti. Preto sa ako individuum musí vrátiť k svojim citom, intuícii a prirodzeným pudom. Práve tento obrat k individuálnemu cíteniu namierenému proti všetkému a všetkým je základnou myšlienkou romantizmu.

Postoje *romantikov* (romantizmu) boli reakciou na suchý intelektualizmus

racionalistov. Namiesto intelektu do popredia dávali imagináciu⁹⁾ a tvorivú fantáziu, slobodu a individualitu, spontánnosť a tajomstvo života.

Romantické hnutie je možné vystihnúť pojmami: *subjektivita* (všetko existuje len prostredníctvom ľudského ega); *estetika* (povinnosť, ba aj náboženstvo je definované ako cit absolútnej závislosti); *zmysel pre krásno* (záujem o krásu prirodzeného sveta a hľadanie krásna sa stali vášňou); *tajomnosť* (ide o nesmierne hĺbku ľudskej duše a nepreskúmané neznámo); *vzťah vnútra a vonkajška* (oboje sú čiastočným vyjadrením nekonečna a sú všetko prestupujúcou jednotou); *vývoj génia* [(tu v zmysle *duch človeka*) každá osobnosť sa vyvíja podľa svojho génia; génius musí byť oslobodený, aby mohol ísť za svojou hviezdou a dať svojim umeleckým schopnostiam slobodný rozbeh]; *panteizmus a mysticizmus* (Diela romantikov sú takmer bez výnimky poznačené panteizmom a mysticizmom. Romantici boli presvedčení, že realita sa nedá odhaliť racionálnym myslením, ale prostredníctvom cítenia, bezprostrednou skúsenosťou, duchovným osvietením; pravda sa podľa nich dosahuje sústredením, načúvaním vnútornému hlasu vo chvíľach vznešeného cítenia a extázy.).

Vplyv romantizmu na náboženské a teologické myslenie sa výrazne prejavoval v jeho zdôrazňovaní citu a intuície, nekonečnej a večnej iskry v človeku, jeho umeleckej predstavivosti a zmyslu pre neviditeľné.

e) Úpadok viery

V dejinách kresťanstva sa vyššie spomínané prúdy 19. st. prejavili vo všeobec-

nom úpadku biblickej viery. Sebadôvera človeka výrazne podporená úspechmi prírodných a technických vied odmietala naďalej sa skláňať pred autoritou cirkvi (odmietnutie *katolicizmu*), pred Písmom (odmietnutie *protestantizmu*), pred tradičným usporiadaním spoločnosti a odkladaním spravodlivosti na Boží súd vo večnosti. Nový pohľad človeka na svet a jeho miesto v ňom ako samostatného, nikým a ničím neprevýšeného vládca vyjadrovali hlavne nasledovné osobnosti a myšlienkové prúdy:

August Comte (1790-1857) – pozitivizmus

Pozitivizmus je postoj, myslenie, duch skúmania a prístup ku skutočnosti (filozofia), ktorého ústrednou črtou je odmietnutie myšlienky, že príroda má nejaký cieľ jestvovania.

Vo fyzike je pozitivizmus chápaný ako filozofické stanovisko, podľa ktorého majú vo vede zmysel iba tie veličiny, ktoré sú priamo merateľné. Úloha vedy potom spočíva v tom, aby harmonizovala a skĺbila dokopy dané veličiny a výsledky ich meraní – avšak bez toho, aby sa starala o pozadie odpovedajúcej reality, ktorá tieto výsledky spôsobila.

Ludwig Feuerbach (1804-1872) – meštiacky ateizmus

V meštiackom ateizme ide v podstate o ten istý útok na náboženstvo, aký sa udial vo Francúzsku v 18. st.¹⁰⁾ Feuerbach sa vo svojej filozofii snažil dokázať (oproti ateistom francúzskeho osvietenstva), že náboženstvo síce patrí k *podstate človeka*, no podľa neho človek iba premieta svoje strachy a túžby do bohov (Boha), a tak „tvorí boha na svoj

obraz“. Feuerbach nielenže odmietol vieru v Boha, ale na jeho miesto posadil človeka.

Charles Darwin (1809-1882) – evolúcia

Evolúcia Charlesa Darwina sa stala najsilnejším faktorom, ktorý podkopal všeobecnú vieru v existenciu Boha v modernej dobe. Základnou tézou Darwinovho učenia bolo, že v biológii vládne neosobný „prírodný výber“ alebo „prežitie najvhodnejšieho (najprispôsobivejšieho) druhu“. Jeho predstava evolúcie má takmer božskú všemohúcnosť.

Ak Feuerbach „vysvetlil“ náboženstvo, Darwin „vysvetlil“ stvorenie. *Darvinizmus* sa postupne stal „vedeckou“ alternatívou k biblickej viere v stvorenie. *Sociálny darvinizmus* sa neskôr dramaticky prejavil v totalitných režimoch komunizmu a nacizmu¹¹⁾.

Friedrich Nietzsche (1844-1900) – nihilizmus

Nietzsche vychádzal z presvedčenia, že „Boh je mŕtvý“, a preto sa človek musí o seba postarať sám. Na jednej strane to podľa Nietzscheho znamená neslýchanú slobodu, ale na druhej strane to vyžaduje *vôľu k moci a prehodnotenie všetkých hodnôt*. Nietzscheho ideálny človek, ktorý je schopný žiť vo svete bez Boha, je *Übermensch* (nadčlovek).

Karol Marx (1818-1883) – komunizmus a socializmus

Materialistické tézy francúzskych osvietenecov získavali v 19. st. stále viac a viac stúpencov a nakoniec vyústili do veľkého filozoficko-politického hnutia *marxizmu*, ktorý sa stal dogmou komunistického štátu 20. storočia.

Marx nasledoval Feuerbacha v jeho ateizme a pripísal všetky javy a procesy reality hmote. Matéria v marxizme už nie je „mŕtva hmota“, ale je to prameň dialektických procesov v prírode aj v ľudskej spoločnosti. Marx označil náboženstvo za nepriateľa každého pokroku – náboženstvo odvádza pozornosť od tohto sveta, preto zrušenie náboženstva patrí k programu marxizmu. Otvorená výzva k robotníkom (proletárom), aby násilím uchopili moc v štáte a nastolili nové pomery, zaznela v *Komunistickom manifeste*, ktorý vyšiel v r. 1848 ako programové vyhlásenie *Komunistickej ligy*. Rok publikovania Komunistického manifestu sa považuje za rok zrodu moderného socialistického hnutia.

Marxizmus v sovietskom, čínskom alebo latinskoamerickom vydaní v 20. storočí sa stal vierou miliónov ľudí a má na svedomí smrť ďalších miliónov, ktoré sa stali obeťou boja za beztriednu spoločnosť.

Vyprázdenie cirkvi

Roku 1914 v porovnaní s rokom 1800 sa oveľa viac ľudí odmietalo hlásiť ku kresťanstvu. Zdá sa, podľa historikov dejín kresťanstva, že to spolupôsobilo niekoľko príčin (zdroj A, str. 370):

Poznámky (0 – 11) a zdroje (A – B)

0) Výraz „post-kresťanská éra“ je jeden z prívlastkov 20. storočia. Významný historik Arnold Toynbee vyslovil myšlienku, že v tomto storočí boli veľké svetové náboženstvá nahradené tromi *post-kresťanskými ideológiami*, ktorými sú: *nacionalizmus*, *kunizmus* a *individualizmus* (zdroj A, str. 397).

Výraz „post-kresťanská éra“ v tomto ponímaní treba chápať ako pomenovanie doby, v ktorej sa kresťanstvo, ktoré bolo približne do konca 19. st. dominujúcim svetonázorom v západnom svete, a predovšetkým v našom európskom priestore, dostalo do pozadia a do popredia sa dostali tri vyššie vymenované ideológie. V takomto zmysle treba brať a chápať výraz *post-kresťanská éra* – ako *terminus technicus* a nie ako paralelu alebo ekvivalent či synonymum výrazu *post-moderna*. Viac v ďalšom čísle.

1. *Lekárska veda* uľahčila utrpenie a otupila strach zo smrti.
2. *Masové sťahovanie* do miest prispelo k rastu ľahostajnosti voči cirkvi, ku ktorej došlo sčasti zlyhaním cirkevného systému farností, ktoré boli vytvorené pre vidiecky, poľnohospodársky typ spoločnosti, a sčasti vplyvom veľkomestského života s jeho anonymitou, možnosťami využitia voľného času a sústredením nekresťanskej a nenáboženskej kultúrnej aktivity.
3. *Nástup tolerancie* znamenal, že nielenže bola možnosť vybrať si medzi mnohými cirkvami, denomináciami a náboženskými spoločnosťami, ktoré sa navzájom zatracovali, ale existovala aj sloboda proticirkevnej a protikresťanskej propagandy. Tento slobodný výber bol oveľa silnejší ako „dedičstvo viery a morálky po otcoch“. Vytláčenie náboženstva zo stredu života jednotlivca sa ešte urýchlilo vydávaním novín a časopisov (a v 20. st. aj rozhlasom a televíziou).
4. *Kritika Biblie* predstavovala Bibliu ako ktorúkoľvek inú knihu. V roku 1914 oveľa menej ľudí verilo napríklad biblickej správe o stvorení alebo o potope sveta, ako tomu bolo na začiatku 19. st.

Redakcia Solas

1) Viedenský kongres sa konal v dobe od 14. 9. 1814 do 19. 6. 1815. Pozri web stránku <http://www.magistra-historia.sk/viedensky-kongres/>. V Európe vytvoril nový politický systém založený na starých princípoch. Zachoval sa prakticky až do prvej svetovej vojny. Európe, ovládanej piatimi veľmocami (Veľká Británia, Francúzsko, Prusko, Rakúsko a Rusko), zabezpečil dlhšie obdobie mieru. Zmaril však národné a liberálne nádeje osvietenскеj buržoázie.

2) *hegemonia* -ie ž. /gréc./ obyč. polit. **1.** vedúca úloha, vedenie **2.** politická nadvláda

3) *mytológia* -ie ž. /gréc./ odb. **1.** súbor mýtov utvorených určitým etnickým celkom; bájoslovie **2.** obor zaoberajúci sa skúmaním mýtov (národov, etník)

mýtus -tu m. /gréc./ **1.** rozprávanie vyjadrujúce predstavy starovekých ľudí o prírodných silách, bohoch a nadľudských hrdinoch; báj, báje **2.** expr. výmysel, blud, viera v dačo neskutočné, vybájené

4) *metafyzika* -y ž. /gréc./ **1.** filoz. učenie, že svet je niečo raz navždy dané, nemeniteľné, raz navždy dakým alebo dačím dané **2.** oblasť filozofie, ktorá sa zaoberá otázkami presahujúcimi ľudskú skúsenosť a zmyslové poznanie, napr. o Bohu, o duši; nadzmyslové poznanie **3.** hovor. nadmerná abstrakcia; nejasnosť

5) *scholastika* -y ž. /gréc. → lat./ **1.** filoz. filozofia, ktorá sa prednášala na stredovekých školách od 9. do 16. storočia; filozofický smer, ktorý spájal kresťanskú vierouku s aristotelovskou filozofiou **2.** pejor. neživotný, schematický, skostnatený spôsob myslenia

6) *panteizmus* -mu m. /gréc./ filoz. nábožensko-filozofické učenie, ktoré stotožňuje boha s prírodou, so svetom, hlásajúce všadeprítomnosť boha (vo všetkom)

7) *klasicizmus* -mu m. /lat./ **1.** umelecký a literárny smer, usilujúci sa formou i obsahom napodobňovať antické starogrécke a starorímske umelecké vzory **2.** arch. smer, nasledujúci po barokovej architektúre, vyznačujúci sa vedomým nadviazaním na antickú, najmä grécku a rímsku architektúru **3.** diela tohto smeru **4.** obdobie tohto umeleckého smeru

8) *deizmus* -mu m. /lat./ filoz. názor uznávajúci Boha ako neosobnú, prvotnú príčinu sveta riadeného prírodnými zákonmi

9) *imaginácia* -ie ž. /lat./ psych. predstavivosť, obrazotvornosť

10) (Podľa zdroja A, str. 356) Po Tridentskom koncile (1545-1563) v 17. a 18. st. hlavnou politickou základňou rímskokatolíckej cirkvi bolo Rakúsko, Francúzsko a Španielsko. Po tridsaťročnej vojne, keď Španielsko prestalo byť európskou mocnosťou, sa Francúzsko stalo centrom katolíckej duchovnej, politickej aj kultúrnej sféry. No medzi pápežskou zvrchovanosťou a francúzskym štátom prebiehal boj medzi *ultramontanizmom* a *galikanizmom* (pozri nižšie), ktorý bol vo Francúzsku v 17. a 18. st. dominantný. Bol to zároveň boj proti jezuitom, ktorý zastávali pápežskú zvrchovanosť. Francúzsko nikdy neprijalo rozhodnutia tridentského koncilu, ale naopak, národná (francúzska) katolícka cirkev ohrozovala pápežstvo zo všetkých strán.

Ultramontanizmom sa nazýva tendencia v rímskokatolíckej cirkvi, ktorá podporuje centralizáciu autority v pápežskej kúrii.

Galikanizmus je názov doktríny v rímskokatolíckej cirkvi, podľa ktorej je cirkev, osobitne vo Francúzsku, slobodná od pápežskej autority.

11) *Sociálny darvinizmus* napríklad podporuje myšlienku, že vojna je legitímny prostriedok na „odstránenie tých druhov, ktoré nie sú hodné prežitia“.

A) Pavel Hanes, *Dejiny kresťanstva*, vydalo Združenie evanjelických cirkví v SR, Banská Bystrica 2016, A4, 429 strán, ISBN 80-88945-01-1. V článku sú, so súhlasom autora, použité texty z 50. kapitoly str. 363-370.

B) Vysvetlenie hesiel 2) – 10) je podľa publikácie: Samo Šaliga a kol., *Veľký slovník cudzích slov*, vyd. SAMO, Bratislava – Prešov 2003, ISBN 80-89123-02-3

Cirkev devätnásteho storočia a protestantská reformácia

Časť B: Protestantská misia

Článok patrí do série venovanej cirkvi 19. a 20. storočia z pohľadu protestantskej reformácie. Je spracovaný ako upravený výber zo zdroja A.

1. Úvod

Historik Kenneth S. Latourette poukazuje na to, že: „Prvýkrát vo svojich dejinách kresťanstvo uplatnilo svoj potenciál a stalo sa naozaj svetovo rozšíreným náboženstvom. V tomto prekonalo úspechy každého iného náboženstva.“ Počas tohto *veľkého kresťanského storočia* mala podľa neho každá protestantská krajina na misijnom poli svojich zástupcov a hlavnou hybnou silou kresťanstva bol *protestantizmus*.

Španielsky koloniálny systém v Latinskej Amerike sa v súvislosti s napoleonskými vojnami rozpadol v rokoch 1810 až 1824, ale v iných častiach sveta (Ázii, Afrike, Oceánii a na Blízkom východe) kresťanská misia postupovala ruka v ruke s expanziou európskeho vplyvu a moci. Kresťanstvo sa šírilo hlavne tromi spoločenskými skupinami: 1. diplomatmi, 2. obchodníkmi a 3. misionármi.

2. Nové chápanie misie

Oddelenie cirkvi od štátnej moci a vytlačenie náboženstva do súkromnej sféry osvietenstvom mali vplyv aj na celé misijné pôsobenie. Misionári boli síce aj naďalej pod ochranou svojej krajiny ako jej občania, ale ich misia na anektovaných územiach už nebola súčasť štátnej politiky. „Sekulárne“

a „náboženské“ záujmy sa uberali každé svojou vlastnou cestou, hoci ešte nejakú dobu trvalo, kým sa táto nová situácia a jej dôsledky prejavila naplno. Napr. pietistickí misionári *hallskej misie*¹⁾ stále ešte úspešne „slúžili dušiam aj telu“, ale čoskoro sa prejavil tlak, ktorý v roku 1727 viedol k rozhodnutiu zaoberať sa len „náboženskou sférou“ a „občiansku“ ponechal na starosť štátu. Vplyv racionalizmu viedol na európskom kontinente k tomu, že na konci 18. st. bola kresťanská misia v očiach svetскеj verejnosti (hlavne vzdelaneckej) takmer celkom zdiskreditovaná.

Americkí metodisti, baptisti a presbyteriáni okolo r. 1800 takmer zdvojnásobili počty svojich členov. Evanjelikáli boli plní optimizmu a okolo r. 1817 sa vec misie stala vášňou amerických cirkví. Jeden historik sa vyjadril, že „zahraničná misia sa stala novou ortodoxiou evanjelikalizmu“. Evanjelikálne misie pritom často dávali väčší dôraz na otázky spásy ako na zlepšenie časných podmienok domorodého obyvateľstva. Takéto chápanie misijného poslania v mnohom predstavovalo opozíciu k cirkevnému životu a mysleniu západného kresťanstva, ktoré do veľkej miery podľahlo racionalizmu a osvietenskému mysleniu.

V 19. st. misijné úsilie nadobudlo nové formy. V podstate išlo o štyri formy: 1. *Medzinárodná misia* (napr. Londýnska misijná spoločnosť). 2. *Denominačná misia*. Každá denominácia zorganizovala svoju vlastnú misiu, ktorá bola riadená a podporovaná iba svojou denomináciou. 3. *Misia viery*, ktorej prototypom bola *Čínska vnútrozemská misia* založená v r. 1865 Hudsonom Taylorom. V rámci nej boli hlavne mladí ľudia vyzývaní, aby sa bez výhrad vydali do služieb misie bez záruky finančnej podpory dôverujúc Pánovi, že sa o nich postará. 4. *Špecializovaná misia*. Tieto misie obyčajne slúžili určitej skupine ľudí, ako napr. Židom, Eskimákovi, vojakom, sirotám, poprípade postihnutým rôznymi nemocami (hluchým, slepým, malomocným a pod.).

Výrazným činiteľom v misijnom úsilí boli *biblické spoločnosti*. Tieto sa venovali hlavne prekladom, vydávaniu a distribúcii Biblií. Prvé takéto spoločnosti vznikli začiatkom 19. st. (1804, 1809, 1816).

3. Dôležité misijné polia

Veľké kresťanské devätnáste storočie prinieslo plejádu veľkých misionárov, ktorých množstvo sa nedá porovnať so žiadnym iným obdobím v kresťanskej histórii. V ďalšom spomenieme oblasti hlavného misijného kresťanského pôsobenia, pričom si nerobíme nárok na vyčerpávajúcu štúdiu tejto témy.

India Indický subkontinent bol v 19. st. takmer celý pod britskou správou. V Indii sa protestantizmus stretol s vyspelou starovekou kultúrou a s väčším množstvom jazykov, ako mala celá Európa dohromady. Okrem toho tu bolo

prítomné (hlavne na juhu) aj *kresťanstvo sýrskeho typu*, odvodzujúce svoj pôvod od apoštola Tomáša. Ďalej tu jestvovalo *rímskokatolícke náboženstvo a uniati* (sýrska cirkev pripojená k rímskokatolíckej a uznávajúca pápeža za najvyššiu hlavu cirkvi). Napriek veľkým prekážkam počet protestantov vzrástol z niekoľkých stoviek na asi milión v r. 1914. Obrátení pochádzali hlavne z menších miestnych náboženstiev (*animizmus*²⁾). *Hinduizmus*³⁾ na kresťanské misijné pôsobenie reagoval vlastnou obnovou a misijným úsilím.

Misia v Indii je pozoruhodná tým, že tam pracovalo niekoľko mimoriadnych misionárskych priekopníkov. Výsledkom ich úsilia bolo aj založenie anglickej univerzity s cieľom pripravovať Indov na zápas s hinduizmom pomocou Biblie a európskej vzdelanosti. Ich práca zahŕňovala aj vzdelávací a sociálny program.

Barma Do r. 1914 boli evanjeliom zasiahnuté všetky hlavné národnosti (kmene) krajiny. Noví kresťania pochádzali hlavne z animistických náboženských skupín obyvateľstva, nakoľko Barmčania boli hinduistami.

Čína Predstavovala jednu z najvyspelejších svetových civilizácií a silne ovplyvňovala okolité krajiny. Svoju krajinu považovali za „krajinu stredu“ a spoločenské usporiadanie bolo udržiavané predovšetkým učením *konfucianizmu*⁴⁾. Na začiatku 19. st. Číňania odmietli diplomatické a obchodné kontakty so Západom, ale v priebehu tohto storočia podľahli jeho politickému, vojenskému a kultúrnemu tlaku. Cudzinci si však v Číne vyslúžili pomenovanie „cudzí diabli“ a to všetko veľmi sťažovalo prácu kresťanských misionárov.

Zvláštnu pozornosť medzi ostatnými misionármi si zasluhuje Hudson Taylor (1832-1905), zakladateľ *Čínskej vnútrozemskej misie* (CIM), založenej na princípe *misie viery*. Viedol prísne disciplinovaný osobný život a jeho zásadou bolo všetko očakávať od Boha. Do Číny odcestoval v roku 1853. Pre zdravotné problémy sa na čas musel vrátiť do Anglicka, kde sa horlivo modlil za prinavrátenie zdravia a tiež o ďalších pracovníkov pre misiu. Po návrate do Číny (1866) misijná práca rýchlo rástla a veľké množstvo nových pracovníkov vstúpilo do misijnej služby. Na konci storočia polovica všetkých evanjelických misionárov v Číne pracovala v rámci CIM, čo bolo potvrdením princípov, ktoré Taylor považoval za základ misijnej práce – predovšetkým totálna závislosť na Bohu vo všetkých veciach, finančných aj duchovných.

Japonsko Katolicizmus (katolícka viera) sa prostredníctvom jezuitov dostalo do Japonska už v r. 1549. Napriek výnosom proti katolíckej viere sa katolicizmus rýchlo šíril, a tak to bolo až dovtedy, kým sa Japonsko neuzavrelo pred vonkajším svetom a nezačalo s krvavým prenasledovaním katolicizmu ako importovaného náboženstva. V 19. st. bol podobne ako na Čínu aj na Japonsko vyvíjaný silný európsky tlak, aby sa otvorilo obchodu. Pod vplyvom tohto tlaku sa dvere do Japonska začali od roku 1853 postupne otvárať. Japonci začali horúčkovo preberať západné technické výtvarky – železnicu, továrne, parné lode, telegraf, tlač a pod. Vybuďovali armádu podľa západného vzoru a uzavreli výhodné obchodné zmluvy, takže postupne začali konkurovať Zápa-

du. V Japonsku pôsobili dvaja významní misionári, ktorých tu spomenieme.

James Hepburn (1815-1911) – americký presbyterián, ktorý pricestoval do Japonska v r. 1859, keď sa Japonsko otvorilo vonkajšiemu svetu. Začal štúdiom jazykov a pracoval ako lekár. Počas tridsiatich rokov svojho pôsobenia vyučoval prvých japonských lekárov, bol priekopníkom *oftalmológie*⁵⁾ a naučil Japoncov vyrábať a používať mydlo. V rokoch 1861-1888 so spolupracovníkmi preložil do japončiny Bibliu a neskôr vydal aj biblický slovník. Svojimi tichými a láskavými spôsobmi si získal srdcia Japoncov a dostal meno „priateľ národa“.

Guido Verbeck (1830-1898) do Japonska pricestoval z Holandska a mal moravské pietistické pozadie. Pracoval ako učiteľ, prekladateľ, diplomat, poradca vlády a ovplyvňoval tak Japoncov v prospech kresťanstva a západného životného štýlu. Jeho úspechy boli fenomenálne – bol rodeným lingvistom a vynikajúco zvládol japonský jazyk. Roku 1869 sa stal riaditeľom budúcej *Japonskej cisárskej univerzity*. Bol to pedagóg, evanjelista, rečník, prekladateľ, vynikajúci štátnik a pokorný kresťanský pracovník. Dostal najvyššie japonské vyznamenanie: *Rad vychádzajúceho slnka*. Keď zomrel, usporiadali mu štátny pohreb.

Kórea Podľa všetkého sa katolicizmus (katolícka viera) do Kórey dostala prostredníctvom útočiacich japonských armád okolo r. 1592. Jeho trvalá prítomnosť v Kórei, ktorú zabezpečili katolícki misionári pôsobiaci v Číne, sa však počíta až od roku 1770. Roku 1857 rímskokatolícky veľvyslanec v Ríme

predniesol správu, že v Kórei je okolo 15 000 katolíkov.

Prvý protestantský misionár Robert Thomas prišiel do Kórey s čínskymi Bibliami r. 1866. Pri pokuse vstúpiť do krajiny bol zavraždený, ale svojmu vrahovi ešte stihol dať Bibliu a tento sa neskôr obrátil a stal sa kresťanom. Po kórejsko-americkej zmluve z r. 1884 v Kórei založil modernú protestantskú misijnú prácu Horace Allen, ktorý pôsobil ako lekár a otvoril dvere pre iných tým, že slúžil kráľovskej rodine. Po ňom prišli v r. 1885 do Kórey dvaja misionári z rôznych denominácií: Horace Underwood (1859-1916), nazvaný „otec kórejského presbyterianizmu“, a Henrich Appenzeller, metodista. Spolu položili základy dvoch najväčších kórejských cirkví.

Južný Pacifik Na začiatku 19. st. mali národy a kmene na ostrovoch Pacifiku spoločnú nejakú formu primitívneho *animistického náboženstva*²⁾. Kontakty s ľuďmi zo Západu boli protirečivé. Na jednej strane do života týchto národov priniesli zaujímavé a užitočné predmety a kultúru, ale na druhej strane aj zbrane, otrokárstvo a neznáme choroby. Tradičné kultúry sa začali rozpadávať, došlo k vnútorným vojnám a zníženiu počtu pôvodného obyvateľstva. Prví misionári boli väčšinou protestanti z Británie, Austrálie a Nového Zélandu. Snažili sa zabrániť medzikmeňovým vojnám. Postarali sa o ukončenie kanibalizmu a presadzovali monogamné manželstvá.

Sumatra Ludwig Nommensen (1843-1918), „apoštol Batakov“ z Dánska, prežil od r. 1863 na Sumatre 56 rokov. Vynikal osobnou odvahou, jednoduchou vierou a schopnosťou vytvárať nové priateľstvá. Cirkev Batakov⁶⁾, ktorí

boli predtým lovcami lebiek, založil na princípe batakého tradičného sociálneho usporiadania (systému). Pripravoval domorodých evanjelistov a učiteľov s presvedčením, že veľký národ môže byť oslovený jedine prostredníctvom vlastných kresťanských pracovníkov. V čase jeho smrti mala cirkev Batakov 180 000 pokrstených členov a práve toľko návštevníkov bohoslužieb, 510 škôl, 788 učiteľov – kazateľov, 2 200 starších a 34 ordinovaných pastorov.

Blízky východ a severná Afrika

Veľká časť tejto oblasti bola „kresťanským územím“ až do doby moslimských výbojov, ktoré kulminovali tureckým panstvom vo východnej Európe. Nachádzali sa tu najstaršie cirkvi, ktoré si zachovali niekdajšie patriarcháty. Európske záujmy v tejto oblasti reprezentovalo Francúzsko (na začiatku storočia v Egypte, neskôr v Alžírsku, Tunisku a Maroku). Veľká Británia spravovala Cyprus a ku koncu storočia okupovala Egypt. Rusko bojovalo na Balkáne a Taliansko v Abesínii.

Uprostred týchto sekulárnych záujmov sa prejavili prúdy kresťanskej obnovy. Protestantské misie boli nasmerované na oživenie tradičných cirkví v nádeji, že tieto budú potom misijne aktívne medzi moslimami. Väčšina tradičných cirkví ich však odmietla a menšina sformovala evanjelikálne cirkvi protestantského charakteru.

Afrika južne od Sahary V tejto oblasti sa nachádzalo najviac národov a kmeňov s tzv. primitívnou kultúrou. Tu bol aj najväčší konflikt so západnou kultúrou, ktorý sa od konca 15. st. až do 19. st. najviac prejavoval v obchodovaní s otrokmi. Medzikmeňové vojny, hony

na otrokov a desivé plavby cez Atlantik zanechali po sebe dedičstvo nenávisť a strachu. Misia v tejto časti Afriky bola úzko spojená s geografickým a národopisným prieskumom.

V 19. st. vplyv západného kresťanstva v Afrike nebol až taký negatívny ako v predchádzajúcich storočiach. V Amerike bolo zrušené otrokárstvo a tým aj hony na otrokov. No napriek všetkým pozitívnym vplyvom západnej civilizácie (lieky, písmo, Biblia, školstvo) sa tu prejavoval aj imperializmus a honba za ľahkým zbohatnutím.

4. Misionári 19. storočia

Misionári 19. st. boli takmer bez výnimky ľuďmi hlbokého presvedčenia a súcitu. Verili, že pohania sú bez poznania Ježiša Krista stratení. Neľutovali žiadnu námahu, aby priniesli evanjelium strateným a umierajúcim prv ako bude neskoro.

Stretávali sa s nezáujmom, podotrievaním, nepriateľstvom a nezriedka boli väznení. Ich domácnosti boli často vyrabované, domy spálené, kostoly znesvätené a životy ohrozené. Mnohí z nich sa domov vrátili s narušeným zdravím a ďalší predčasne zomreli na tropické nemoci. Stovky misionárov zomreli ako martýri viery. Ich zvesť bola odmietaná, boli nevítaní a nežiaduci a takmer v každej krajine museli mnoho

rokov čakať na výsledky svojej práce. Boli však odhodlaní a vytrvalí a po rokoch sa dočkali, aj keď nie všetci, ovocia svojej práce.

5. Úspechy misie devätnásteho storočia

Misionári okrem zvestovania evanjelia bojovali aj proti rôznym sociálnym nešvárom svojich čias, ako napr. v Indii proti manželstvám detí, usmrcovaniu vdov, chrámovej prostitúcii, nedotknuteľnosti kást. V Afrike proti polygamii, obchodu s otrokmi a iným. Bolo to podobné v každom regióne ich misijného pôsobenia.

Súčasťou misijnej práce a služby bolo zakladanie škôl, nemocníc a rôznych zdravotníckych zariadení. Veľkú pozornosť venovali sirotám zakladaním sirotincov a leprosárií – zariadení slúžiacich k izolovaniu chorých na lepru (malomocenstvo). Slúžili spodine spoločnosti, ktorá bola vylúčená spomedzi svojich súkmeňovcov. Bojovali proti hladu, povodniam, moru a nákazám.

Na konci 19. st. sa evanjelium doslovne dostalo až na „koniec sveta“. Historik Latourette napísal: „Nikdy predtým sa v rovnakom časovom období kresťanstvo ani žiadne iné náboženstvo nerozšírilo do takej veľkej oblasti, ako sa to stalo po prvýkrát v devätnástom storočí.“

Redakcia Solás

Zdroje (A) a poznámky (1-6)

A) Pavel Hanes, *Dejiny kresťanstva*, vydalo Združenie evanjelikálnych cirkví v SR, Banská Bystrica 2016, A4, 429 strán, ISBN 80-88945-01-1. V článku sú, so súhlasom autora, použité texty z 52. kapitoly, str. 384-391.

1) *Hallská misia* Počiatok systematických protestantských misií, podľa internetového zdroja *Drahomír Suchánek, Václav Drška: Cirkevní dějiny, Novověk*

(vyd. Grada, 2018, str. 407), sa spája s aktivitami dánskeho kráľa Fridricha IV., ktorý sa v roku 1704 rozhodol pre svoju obchodnú osadu v indickom Tranquebare zabezpečiť duchovnú starostlivosť. Pretože nemal k dispozícii svojich vlastných pastorov, povolal misionárov z nemeckého Halle. Títo do Indie pricestovali v r. 1706 a napriek značným ťažkostiam sa ujali práce a začali tak systematickú misijnú prácu medzi miestnym obyvateľstvom.

2) Animizmus (lat. *anima* – duša) je náboženské myslenie, v ktorom sa všetkému živému i neživému pripisuje vlastná životná sila (duša). Podľa animizmu je tá istá duša zároveň princípom myslenia, ako aj organického života. *Animizmus* je prírodné náboženstvo vyznávané niektorými domorodými kmeňmi v Afrike, Amerike a v Ázii. Ide v ňom o zduchovnenie, zosobnenie prírodných síl a javov.

3) Hinduizmus, podľa zdroja https://cdv.uniba.sk/fileadmin/cdv/U3V/studijne-materialy/zavis_hinduizmus.pdf,

je slovo, ktoré pochádza z perzského HINDU, čo znamená *Ind*, *indický*. Slovo začali používať cudzinci na označenie súhrnu všetkých náboženských prúdov na území Indie. Okolo roku 1 200 po Kr. chceli moslimskí dobyvatelia urobiť rozdiel medzi vlastnou vierou a vierou indického národa, a preto použili pojem HINDUIZMUS. Podobne aj v 16. storočí kresťanskí misionári akceptujú toto slovo preto, aby odlíšili vieru, ktorú prinášajú, od tej, ktorú majú domáci obyvatelia. Dnes toto označenie používame bežne, ale nie vždy je správne chápaný jeho význam. HINDUIZMUS neoznačuje jeden náboženský prúd, ale je sumárnym označením pre všetky domáce náboženské tradície v Indii. Ide o geografické označenie.

4) Konfucianizmus = konfucianstvo je filozofický smer – jedna z dvoch vetví osobitného čínskeho polonáboženského kultu univerza a občianskych cností; prúd čínskej filozofie spájaný s osobou Konfucia, ktorý už nezastáva vieru vo viacerých bohov, vyhýba sa metafyzickým otázkam, pestuje skôr občiansky kult a moralistické normovanie vlastností užitočných pre štát. Vytvoril rôzne právne a filozofické školy.

V učení *konfucianizmu* zaujíma ústredné miesto koncepcia „žen“ (ľudskosť), ktorá je systémom ideí „čžu“ (oddanosti vládárovi), „i“ (zachovávanie povinnosti), „siao“ (synovskej úcty).

5) Oftalmológia alebo *očné lekárstvo* je odbor medicíny, ktorý sa zaoberá prevenciou, diagnostikou a liečbou ochorení oka.

6) Batacká kresťanská protestantská cirkev je najväčšia protestantská cirkev v Indonézii. Teologicky sa hlási k luteránstvu. Cirkev má viac ako 4 milióny členov, predovšetkým z batackých národov. Vznikla v dôsledku pôsobenia nemeckej misie (Rýnska misijná spoločnosť), začatej v roku 1861. Organizačne sa ustanovila ako samostatná štátom uznaná denominácia roku 1931. Sídlo cirkvi sa nachádza v Tarutungu na Severnej Sumatre.

Sláva

Obsah a význam slova

V Písme sa slovo *sláva* spája predovšetkým s našim Bohom, ale rovnako sa hovorí aj o sláve Božích detí. Preskúmame obsah a význam tohto slova v oboch vzťahoch.

Význam slova *sláva*¹⁾⁻³⁾

Vo všeobecnom zmysle základný význam slova *sláva* by sme mohli predložiť cez jeho charakteristiky (opisy) ako: *chvála, okrasa, velebnosť, úcta, vážnosť, všeobecné uznanie, veľkoleposť, dôstojnosť, nádhera*. Pod *slávou* bežne rozumieme to, čo niekoho alebo niečo robí *závažným, významným, nádherným*; to, čo nám na niekom *imponuje*, čo ho robí *váženým a uznávaným* alebo *hodným úcty a vážnosti*. Často tým môže byť majetok alebo rôzne iné bohatstvo, materiálne či duchovné. Neraz sú *bohatstvo a sláva* dve stránky tej istej mince. Napríklad Abrahám bol veľmi bohatý na dobytok, striebro a zlato (1. Mojžišova 13:2) a bol aj váženým medzi ostatnými.

Opakom *slávy* je *potupa, hanba* (Ozeáš 4:7). Tak to bude aj pri vzkriesení. Niektorí budú vzkriesení na *večný život*, čo je na *slávu*, a iní na *potupu a večný hnus* (Daniel 12:2).

Božia sláva v Starom zákone

V starozmluvných Písmach sa výrazom *Hospodinova sláva* opisujú rôzne zjavenia Božej existencie ľuďom. Boh je neviditeľný, ale prejavuje sa cez rôzne úkazy, ktoré vzbudzujú posvätnú úctu. Medzi ne patria aj prírodné úkazy a javy. Svoju slávu zjavuje rôznym spôsobom, a tým zjavuje svoju prítomnosť, svoj charakter a vlastnosti, svoj zámer, svoju vôľu, dô-

ležitosť a nenahraditeľnosť. Pri vyjdení z Egypta sa Hospodinova sláva Izraelu zjavila v oblaku, ktorý ich viedol po púšti (2. Mojžišova 16:7,10). Potom sa oblak zastavil na vrchu Sinaj a Hospodinova sláva prebývala tam – synovia Izraela uvideli slávu Hospodinovu (24:15-18). Božiu tvár nemôže uvidieť žiaden človek, lebo by zomrel (33:20), ale jeho slávu uvidieť môže (24:17). Prorok Ezechiel videl slávu Hospodinovu a píše o nej vo svojej knihe – pozri napr. verše Ezechiel 3:23, 9:3, 10:4.

Keď bol dokončený stan stretávania, *oblak zakryl stan zhromaždenia a sláva Hospodinova naplnila príbytok* (40:34-38). Hospodinova sláva sa v stánku zjavovala predovšetkým v čase prinášania obete (3. Mojžišova 9:6-7, 23-24). Keď bol dokončený Šalamúnov chrám (1. Kráľov 7:51) a kňazi vniesli doň truhlu Hospodinovu (8:3-4), stalo sa, že *oblak naplnil dom Hospodinov, takže nemohli kňazi obstať a slúžiť pre oblak, lebo sláva Hospodinova naplnila dom Hospodinov* (verše 10-11).

Vo verši 4. Mojžišova 14:21 je uvedené, že celá zem bude naplnená Hospodinovou slávou: „... je isté, že bude celá zem naplnená slávou Hospodinovou“ (pozri aj Izaiáš 6:3). Keď sa hovorí, že Hospodinova sláva naplňuje celú zem, znamená to, že Hospodin má nárok na celý svet.

Vzdat' Hospodinovi slávu (Žalm 29:2; Izaiáš 42:12) je totožné so vzdávaním úcty, t. j. s uznávaním jeho božstva a vyvýšenosti, na ktoré nemá nárok žiadna iná bytosť, nič a nikto (Izaiáš 42:8, 48:11-12, porovnaj so Skutky 12:23, Zjavenie 16:9).

Božia sláva v Novom zákone

Boh a jeho sláva sú v Novom zákone prakticky stotožnené, tvoria jednotu. Výrazu *Bohu bud' sláva* môžeme rozumieť tak, že jednak je v *Bohu a jednak iba jemu patrí sláva* (Skutky 7:2; Rímskym 11:36, 16:27; Galatským 1:6; Efezským 3:21; Filipským 4:20; 1. Timoteovi 3:16; Zjavenie 7:12). Ďalej to znamená, že nejde o priznanie niečoho, čo predtým neexistovalo, ale naopak, ide o uznanie toho, čo reálne je. O tom hovoria verše Skutky 12:23, Rímskym 4:20, Zjavenie 16:9.

Božia sláva zjavená v Ježišovi Kristovi

Niektoré miesta Nového zákona hovoria o ľudskej sláve, napr. pri pokúšaní na púšti sa hovorí o sláve kráľovstiev sveta (Matúš 4:8); inde o Šalamúnovej sláve (6:29), ale výraz *Božia sláva zjavená v Ježišovi Kristovi* sa používa najmä na označenie prítomnosti Boha v osobe a diele Ježiša Krista – on je odbleskom Božej slávy (Židom 1:3).

Božiu slávu uvideli pastieri pri narodení Ježiša Krista (Lukáš 2:9) a neskôr hlavne jeho učenci počas jeho života v tele tu na zemi (Ján 1:14). Predovšetkým bola zjavená v jeho skutkoch, v nadprirodzených činoch (Ján 2:11) a pri premene na *vysokom vrchu* (Matúš 17:1-8; Marek 9:2-8; Lukáš 9:28-36). Jeho sláva najviac vyniká v diele, ktoré

dokonal v Jeruzaleme (9:30-31). Tým, že Kristus pokorne a poslušne berie na seba kríž, oslavuje Boha (Ján 13:31-32). To ho robí účastníkom Božej slávy už za jeho pozemského života.

Ježiš Kristus je zjavením Hospodinej slávy: bol vzkriesený Otcovou slávou (Rímskym 6:4) a vzatý v sláve (1. Timoteovi 3:16). Jemu teraz, práve tak ako Otcovi, patrí sláva na veky vekov (Židom 13:21; Zjavenie 5:12).

Kristus je oslávený v diele kríža. Tak je to zaznamenané v Jánovom evanjeliu: „*Ale to povedal o Svätom Duchu, ktorého mali dostať uverivší v neho. Lebo ešte nebolo Svätého Ducha, pretože Ježiš ešte nebol oslávený.*“ (7:39, ďalej pozri 12:23-28, 31-38, 13:31-32, 17:5) Rovnako aj vzkriesenie a nanebovzatie sú prejavmi Božej slávy v Kristovi (Lukáš 24:26; Skutky 3:13, 7:55; Rímskym 6:4; 1. Timoteova 3:16; 1. Petrov 1:21). Jeho sláva sa však v plnosti prejaví pri jeho príchode z neba na túto zem, v parúzii (pri jeho druhom príchode; Marek 8:38 a iné): „*A vtedy uvidia Syna človeka, prichádzajúceho v oblakoch s veľkou mocou a slávou.*“ (13:26)

Božia sláva zjavená v ľudstve

Človek bol stvorený ako obraz a odlesk Božej slávy (1. Mojžišova 1:27; 1. list Korintským 11:7). V nesení Božej slávy však zlyhal (Rímskym 3:33). Svoje pôvodné určenie môže dosiahnuť už len a jedine skrze Krista, druhého Adama⁴⁾: „*Prvý človek zo zeme zemský, z hlíny, druhý človek – Pán z neba. Aký bol ten zemský, takí aj všetci zemskí, a aký ten nebeský, takí aj všetci nebeskí. A ako sme niesli obraz zemského, tak ponesieme aj obraz nebeského*“ (1. Korintským 15:47-

49). „A ktosi osvedčil kdesi a povedal: Čo je človek, že pamätáš na neho, alebo syn človeka, že ho navštevuješ?! Učinil si ho čosi málo menším od anjelov, slávou a ctou si ho korunoval a ustanovil si ho nad dielami svojich rúk. Všetko si poddal pod jeho nohy. Lebo tým, že mu poddal všetko, nenechal ničoho jemu nepoddaného. No, teraz ešte nevidíme, že by mu bolo všetko poddané. Ale toho čosi málo menším od anjelov učeného vidíme Ježiša, pre utrpenie smrti korunovaného slávou a ctou, aby milosťou Božou za každého okúsil smrť.“ (Židom 2:6-9)

Veriaci v Krista sa raz bude podieľať na jeho sláve, keď jeho telo bude pripodobnené Kristovej sláve (Filipským 3:21; Kolosenským 3:4). Mať účasť na Božej sláve znamená mať účasť na Kristovi, byť v ňom. Účasť na sláve je cieľom a zmyslom Božieho povolania: „A keď sa ukáže Arcipastier, odnesiete si neuvädnuteľnú korunu slávy. Ale Boh každej milosti, ktorý nás povolal do svojej večnej slávy v Kristu Ježišovi...“ (1. Petrov 5:4 a 10; pozri aj 1. Tesalonickým 2:12; 2. Tesalonickým 2:14; 2. Korintským 4:17; 2. Timoteovi 2:10). Preto táto sláva je predmetom nádeje (Rímskym 5:2). A základom nádeje spaseného človeka na slávu je oslávený Kristus (Kolosenským 1:27).

Ospravedlnenie, odpustenie hriechov a znovuzrodenie je taká udalosť v živote veriaceho v evanjelium, že už teraz v jeho živote prebleskuje táto budúca sláva, kto-

rej už je účastníkom tým, že je v Kristovi (1. Korintským 2:7). Veriaci v evanjelium, znovuzrodený, má Svätého Ducha, ktorý je závdavkom budúceho dedičstva, a teda aj slávy (2. Korintským 1:22; Efezským 1:14). Tí, ktorí sú spasení, ktorí sú Božími deťmi, sú už teraz v časnosti oslávení (Rímskym 3:30) a premieňajú sa od slávy v slávu (2. Korintským 3:18) – ale táto sláva nie je z nich, je to sláva Pánova. Ježiš Kristus je oslávený vo svojich učeníkoch (Ján 17:10), lebo on im dal svoju slávu (verš 22). Spasenie je zavŕšené pri vykúpení tela oslávením:

Lebo ktorých predzvedel, tých aj predurčil za súpodobných obrazu svojho Syna, aby on bol prvorodeným medzi mnohými bratmi. A ktorých predurčil, tých aj povolal, a ktorých povolal, tých aj ospravedlnil, a ktorých ospravedlnil, tých aj oslávil (Rímskym 8:29-30).

Božia sláva zjavená v Cirkvi

Božiu slávu v tvári Ježiša Krista má teraz svetu zjavovať skrze evanjelium Cirkve (2. Korintským 4:3-6). Boh totiž zažiaril v našich srdciach, aby osvietil ľudí zo sveta poznaním slávy na tvári Kristovej. Ide o slávu novej zmluvy (2. Korintským 3:7-11). Úlohou Cirkvi je dať svetu poznať Božiu slávu (Rímskym 15:9), ktorá sa prejavuje v jeho (Božích) činoch (Skutky 4:20-21), v jeho učeníkoch (1. Korintským 6:20), a predovšetkým v jeho Synovi, Pánovi slávy (1. Korintským 2:8; Jakub 2:1).

A ak aj je zakryté naše evanjelium, zakryté je u tých, ktorí hynú, u ktorých boh tohto sveta oslepil zmysly, zmysly neveriacich, aby sa im nezablesklo osvietenie evanjelia slávy Kristovej, ktorý je obrazom Boha. Lebo nekážeme sami seba, ale Krista Ježiša ako Pána, a sami že sme vašimi sluhami pre Ježiša. Lebo je to Boh, ktorý povedal, aby

sa zo tmy zaskvelo svetlo, ktorý sa zaskvel v našich srdciach na osvietenie známosti slávy Božej v tvári Ježiša Krista. (2. Korintským 4:3-6)

Drahoslav Vajda

Zdroje

- 1) J. D. Douglas, editor, *Nový biblický slovník*, Návrat domů, Praha 1996, heslo *sláva*; ISBN 80-85495-65-1
- 2) Adolf Novotný, *Biblický slovník*, Česká biblická společnost, Praha 1992, heslo *sláva*; ISBN 80-900881-1-2
- 3) *Teologický slovník k Novej zmluve*, vydal a preložil Ján Grešo, Transciscus, Bratislava, heslo *sláva*
- 4) *Solas* číslo 42, jar 2019: *Všetci v Adamovi a všetci v Kristovi*, str. 21-27; *Prvý a posledný Adam*, str. 27-32.

Soli Deo gloria **Jedine Bohu patrí sláva**

Nie nám, Hospodine, nie nám, ale svojmu menu daj česť pre svoju milosť, pre svoju pravdu. (Žalm 115:1)

Úvod

Dostávame sa k piatemu reformačnému *sola*. Kým predchádzajúce *sola* (*solus Christus*¹⁾, *sola scriptura*²⁾, *sola fide*³⁾ a *sola gratia*⁴⁾) predstavujú princípy (doktríny), ktoré priamo reformujú učenie katolíckej cirkvi o spôsobe spasenia a cirkevnej autorite, *soli Deo gloria* (*Jedine Bohu patrí sláva*)⁵⁾ úplne všeobecne vyjadruje či skôr odráža vzťah stvorenstva k svojmu Stvoriteľovi. Pritom nesmieme mať dojem, že by veriaci predtým (pred sformovaním tohto princípu) popierali vyznanie Žalmu 115:1 „*Nie nám, Hospodine, nie nám, ale svojmu menu daj česť*“, ale ide v ňom viac o zdôraznenie tejto pravdy a podstaty na pozadí ostatných *sola*. Zdá sa, že v učení reformátorov je princíp *soli Deo gloria* zo všetkých ostatných najviac upriamený na Boha.

Formulácia tohto princípu sa historicky spája s druhou generáciou reformátorov a spadá do obdobia druhej polovice sedemnásteho a prvej polovice osemnásteho storočia (zdroj 5, str. 111). V tomto období bolo učenie reformátorov už organizované koordinovaným spôsobom. Precíznejšie rozpracovali a detailnejšie sformovali doktríny; obraňovali tieto doktríny pred odporcami a ich popieračmi⁶⁾; odovzdávali ich nasledujúcim generáciám služobníkov a pokračovateľov reformácie.

Reformátori boli presvedčení, že sláva bola prvým zjaveným atribútom (vlastnosťou) Boha, ktorú vo svojom stvorenom svete zjavil cez svoje stvorenstvo (1. Mojžišova, 1. a 2. kapitola). Následne tiež rozpoznali, že Boh oslavuje seba aj tým, že je oslavovaný ľuďom, ktorý mu patrí, a ním sú jeho vykúpení

svätí. Veriaci v neho (ľudia, v ktorých je Božia sláva) tým, že ho v posvätej poslušnosti oslavujú a uctievať, vracajú mu späť jeho slávu.

Citovaný zdroj 5, ako výstižný príklad takéhoto chápania, sa odvoláva na prácu ortodoxného reformátora Edwarda Leigha (1602 – 1671). Leigh stotožnil Božiu slávu s *nekonečnou výnimočnosťou božskej podstaty*. Podľa neho *sláva je podstatou, prirodzenou a charakteristickou vlastnosťou Boha*. Toto určuje, konštituuje „vnútornú“ stránku Božej slávy, ktorá robí Boha „nekonečne hodným, zasluhujúcim si, aby bol všetkým a všetkými uctievaný, obdivovaný a milovaný“. Božia sláva je tiež „vonkajšia“. Boh robí „všetky veci pre seba a na svoju slávu“. Táto vonkajšia sláva je vyjadrená na nebesiach a zemi celým slávnym a vznešeným tvorstvom, o ktorom je povedané, že má zjavovať jeho slávu. Táto vonkajšia sláva je tiež zjavovaná vtedy, „keď ľudia a anjeli ho

robia známym, milujú ho, poslúchajú ho a uctievať celú večnosť“. Tento postoj ortodoxnej reformačnej teológie, ktorý bol vlastný aj iným reformátorom pred Leightom i po ňom, je možné zhrnúť nasledovne:

„Božia sláva je prvotná, základná vnútorná vlastnosť (atribút) známa len Bohu samému. Ale s potešením svoju slávu zjavuje vo svojom diele stvorenia a prozreteľnosti⁴⁾ av mimoriadnom spôsobe takou vizualizáciou, ako oblakový stĺp počas putovania Izraelitov po púšti. Jeho sláva je čiastočne zjavovaná aj prostredníctvom uctievania a zbožnej poslušnosti jeho ľudu v tomto prítomnom svete a zvlášť bude zjavná v oslavovaní v prichádzajúcom veku.“

Tento reformačný postoj je užitočným usmernením v chápaní Božej slávy, ale Biblia o Božej sláve odhaľuje ešte viac. Ďalej sa zameriame na to, čo Biblia učí o Božej sláve a čo by to malo znamenať pre nás.

Jedine Bohu patrí sláva

Biblický obraz a výklad princípu Soli Deo gloria

Boh oslavuje seba

Boh zjavuje svoju slávu

Biblia o Božej sláve hovorí na viacero spôsobov. V tejto časti (Boh oslavuje seba) budem hovoriť o troch spôsoboch. Prvým z nich je príbeh o stĺpe mraku a ohňa, ktorý viedol Izraelitov po púšti – *oblak slávy* (šekina⁵⁾), čo je mimoriadny, nevšedný spôsob manifestácie Božej slávy.

Božia sláva zjavená Izraelu v oblaku

Stĺp mraku a ohňa ochraňoval a viedol

Izrael do zaslúbenej zeme (4. Mojžišova 9:15-16; 2. Mojžišova 40:38). Išiel pred Izraelitmi vo dne i v noci ukazujúc im cestu, po ktorej mali ísť. Sprevádzal izraelský ľud už od vyjdenia z Egypta. Raz sa postavil a stál aj za nimi, aby ich zozadu chránil pred Egyptanmi (14:19-20). Keď ostal stáť, bolo to na znamenie odpočinku (13:21-22, 40:36-37; 4. Mojžišova 9:17-23). Pri odovzdaní zákona pokrýval vrch Sinaj ako hustý oblak (2. Mojžišova 19:9).

To, čo robí tento oblakový stĺp významným, nie je to, ako vyzeral, ale to, že

predstavoval Božiu prítomnosť. Tak je to uvedené aj v 2. Mojžišovej 16:10-11: „*A stalo sa, keď hovoril Áron celej obci synov Izraelových, že sa obrátili tvárou k púšti, a hľa, sláva Hospodinova sa ukázala v oblaku. A Hospodin hovoril Mojžišovi a riekol:*“

Keď Mojžiš dokončil stavbu stánku zhromaždenia (stretávania), *oblak zakryl stan zhromaždenia a sláva Hospodinova naplnila príbytok* (2. Mojžišova 40:34). Boh bol takto prostredníctvom svojej slávy naozaj so svojím ľudom! Krátko nato boli Áron a jeho synovia ustanovení za kňazov a Áron s Mojžišom mohli vstupovať do stánku stretávania. V 3. Mojžišovej knihe 9:22-24 sa opisuje, ako sa sláva Hospodinova zjavila všetkému ľudu a ľud sa radoval veľkou radosťou.

Keď Šalamún namiesto stánku stretávania postavil chrám na trvalé prebývanie truhly zmluvy a iných svätých vecí, Božia sláva bola v ňom prítomná viditeľným spôsobom. Keď bola truhla zmluvy vnesená do svätyne svätých, *stalo sa, keď vyšli kňazi zo svätyne, že oblak naplnil dom Hospodinov, takže nemohli kňazi obštát a slúžiť pre oblak, lebo sláva Hospodinova naplnila dom Hospodinov* (1. Kráľov 8:10-11; 2. Kronická 5:13-14). Šalamún sa modlil k Bohu a *keď sa prestal Šalamún modliť, zostúpil oheň z nebies a strávil zápalnú obeť ako aj iné bitné obeť, a sláva Hospodinova naplnila dom, takže nemohli kňazi vojsť do domu Hospodinovho, lebo sláva Hospodinova naplnila dom Hospodinov. A všetci synovia Izraelovi hľadeli na to, keď zostupoval oheň i sláva Hospodinova na dom, a skloniac sa na kolena padli tvárou k zemi na dlažbu, klaňali sa a oslavovali*

Hospodina, že je dobrý, že jeho milosť trvá na veky (2. Kráľov 7:1-3). To boli udalosti požehnania a radosti.

Neskôr sa stalo, že pre hriechy a nepravosti Izraela od nich Božia sláva odišla. Toto videnie a poznanie dal Boh prorokovi Ezechieľovi a on o tom napísal vo svojej knihe (Ezechieľ kapitoly 8, 9 a 10). „*A sláva Hospodinova vyšla sponad prahu domu a zastala nad cherubmi. A cherubi pozdvihli svoje krídla a vzniesli sa od zeme pred mojimi očami, keď vychádzali, a kolesá popri nich, a zastali pri vchode do východnej brány domu Hospodinovho, a sláva Boha Izraelovho nad nimi zhora.*“ (10:18-19) Oblak slávy, ktorý prebýval na stánku stretávania a neskôr v chráme, sa teraz zdvihol a odišiel. Hospodinova sláva opustila hriešny ľud. Boh vzdialil svoj poškvrný, znesvätený ľud od svojej svätej slávy. Izrael bol odvedený do zajatia (exilu) a zdalo sa, že sa tým Božia prítomnosť (sláva) v Izraeli skončila (pozri tiež 1. Samuelova 4:21-22).

Božia sláva stelesnená v jeho Synovi

Božou milosťou sa však prítomnosť Božej slávy v Izraeli neskončila babilonským zajatím. Kým z ľudského hľadiska sa zdalo, že Boh odobratím svojej slávy s Izraelom skončil, Boží proroci dostali správu, ktorá prevyšovala všetky očakávania. Starý zákon ubezpečuje, že exilom sa vzťah Boha s jeho ľudom neskončil. Proroci predpovedali deň, keď sa Božia sláva vráti na Sion a jeho chrám bude oveľa majestátnejší, slávnejší, ako bol ten predchádzajúci (Izaiáš 4:2-6; Ezechieľ 43:2-5, 44:4; Zachariáš 2:5; Aggeus 2:7,9). Okolité národy sem budú prichádzať s nadšením a v radosti

(Izaiáš 60:3, 62:2, 66:19). Návrat z exilu za kráľa Kýra a znovupostavenie Jeruzalema a chrámu očividne a nepochybne neboli naplnením týchto prorociev. Sláva znovupostaveného chrámu nebola taká, ako predošlého (Aggeus 2:3) a národy neprichádzali húfne do Jeruzalema za účelom uctievania. Proroci v skutočnosti oznamovali Božiu slávu prebývajúcu s jeho ľuďom v nových nebesiach a na novej zemi v nanovo utvorenom Jeruzaleme (Izaiáš 65:17-19, 66:19,22).

Izaiáš, ktorý videl jeho slávu a hovoril o ňom (Ján 12:41), spojil eschatologickú (budúcu) slávu Siona so slávou mládnika Hospodinovho, prútika z pňa Izaiho, a mládnika z jeho koreňov (Izaiáš 4:2, 11:1-12). Len cez Mesiáša má Božia sláva svietiť na jeho ľud v úplnom a trvalom, večnom požehnaní. Stelesnením svojho Syna, ustrojením tela svojmu Synovi, chcel Boh svoju slávu zjaviť ešte väčším spôsobom, a tým zabezpečiť jednoznačnosť svojej blízkosti a požehnanie svojmu ľudu.

Pán Ježiš bol skutočne *odbleskom Božej slávy a obrazom jeho podstaty* (Židom 1:1-3): „*A on, to Slovo sa stalo telom a stánilo medzi nami, a hľadeli sme na jeho slávu, na slávu ako jednorodného od Otca a bol plný milosti a pravdy*“ (Ján 1:14), bol *Pánom slávy* (1. Korintským 2:8). Jeho zjavenie sa nebolo alternatívou príbehu oblaku slávy zo Starého zákona, ale telesným naplnením tohto príbehu. Starobyľý oblak slávy zostúpil, aby trvalo zostal v chráme a Kristovo telo bolo tým skutočným pravým chrámom (Ján 2:19-22), „Boh s nami“ (Matúš 1:23), *Boží domov* medzi jeho ľuďom (Ján 1:14). Nový zákon presunul pozornosť z Božej slávy zjavenej v ob-

laku na Božiu slávu zjavenú v Kristovi, ale hovorí o nich ako o dvoch aspektoch jedného a toho istého príbehu.

Príbeh Božej slávy zjavenej v Kristovi pokračuje prekvapujúco inou cestou ako predtým. Zjavenie Božej slávy v Kristovi ide cestou poníženia. Boh sa rozhodol zjaviť svoju slávu cez ľudské bytie a zvolil si na to svojho Syna, ktorý vzal na seba poníženu ľudskú podobu. Hoci *nemal žiadneho hriechu* (2. Korintským 5:21, Židom 4:15), *Kristus prišiel v podobnosti tela hriechu* (Rímskym 8:3). Jeho *vzhľad bol zohavený a mnohí sa nad ním zhrozili* (Izaiáš 52:14), *nemajúci podoby ani krásy; ale nebolo na ňom vidieť to, pre čo by sme ho boli bývali žiadostivi* (53:2). On však bol skutočne „Pán slávy“, ale práve tohto Pána slávy ukrižovali (1. Korintským 2:8). Svetskej múdrosti sa to javí ako neprijateľné, žeby živý Boh chcel zjaviť svoju slávu svojím vlastným ponížením. Pritom táto pravda je súčasťou evanjelia a správa *Soli Deo gloria* je dobrou správou pre ľudí plných hriechu. Je to tak preto, lebo toto je jediná cesta pre hriechníka, ako môže mať potešenie a radosť zo spoločenstva s Bohom.

Správa o zjavení Božej slávy v ľudskom tele sa objavuje hneď na začiatku Ježišovho života a sprevádza ho celou jeho pozemskou púťou až na Golgotu. V noci, keď sa Ježiš narodil, sa anjel Pánov zjavil skupine pastierov a sláva Pánova ich osvietila (Lukáš 2:9). Bola to situácia podobná (ale nie totožná) tej s oblakovým stĺpom zo Starého zákona. „*A zrazu sa zjavilo s anjelom množstvo nebeského vojska chváliacich Boha a hovoriacich: 'Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj, v ľuďoch zaľúbenie!*“ (2:13-

14). Správa, ktorú ohlasovali, bola plná veľkej radosti, lebo oznamovali ľuďom na zemi, že sa im v meste Dávidovom narodil Spasiteľ, Kristus (2:10-11). To, čo na tejto správe bolo zvláštne, bol detail, že práve narodený kráľ bol *ne-mluvniatko zavinuté v plienkach a ležiace v jasiach* (2:12). Zástup anjelov verejne vyhlasoval a prisudzoval Božiu slávu prebývajúcu (hore) v nebesiach dieťaťu narodenému (dolu) v maštali.

Príbeh Božej slávy zjavenej v ľudskom tele viditeľne pokračuje aj pri začiatku Ježišovej pozemskej služby. Prvým zázrakom, ktorý urobil tým, že premenil vodu na víno, *zjavil svoju slávu* (Ján 2:11), ale urobil to neverejne, len za prítomnosti posluhovačov na svadbe (2:1-9, zvlášť verš 9). Kristovi učeníci videli jeho slávu na Vrchu premenenia (Lukáš 9:29-30; 2. Petrov 1:16-17). Kristus vzkriesil Lazara *na slávu Božiu, aby bol Syn Boží oslávený* (Ján 11:4), ale toto oslávenie sa udialo cestou Lazarevej smrti (11:25) a zázrak jeho vzkriesenia nepriniesol Kristovi pozemskú slávu, ale prenasledovanie (11:45-47).

Božia sláva zjavená v ľudskosti vrcholí v záverečných dňoch Kristovej pozemskej služby. Evanjelium podľa Jána zjavuje, ako Ježiš, v kontraste s izraelským ľuďom predtým, priniesol slávu Otcovi svojou celožitovnou poslušnosťou a ako Otec potom oslávil Syna (Ján 12:28, 13:31-32, 17:1 a 4-5). Tieto texty pritom ukazujú, že toto vnútro-Trojičné oslávenie sa deje *prostredníctvom* Kristovho ukrižovania, presnejšie: v Kristovom ukrižovaní, a nie až *po ňom*. Ježiš vyhlásil: „...*Prišla hodina, aby bol oslávený Syn človeka*“ a vysvetľuje, že *„pšeničné zrno musí padnúť do zeme*

a zomrieť, aby prinieslo mnoho úžitku“ – mnoho ďalších semien (12:23-24). A pokračuje: *„Teraz je moja duša rozrušená, a čo mám povedať: Otče, vyslobod' ma z tejto hodiny? Ale ved' preto som prišiel k tejto hodine. Otče, osláv svoje meno! Vtedy prišiel hlas z neba: Aj som oslávil aj zase oslávim.“* (12:27-28) V tú noc, keď bol zradený, Ježiš povedal: *„Teraz je oslávený Syn človeka a Boh je oslávený v ňom“* (13:31) a neskôr sa modlil: *„Otče, prišla 'hodina', osláv svojho Syna, aby aj tvoj Syn oslávil teba... Ja som ťa oslávil na zemi; 'dielo som dokonal', ktoré si mi dal, aby som vykonal.“* (17:1 a 4) Nebeské dielo Krista na Golgote bolo uskutočnené v ľudskosti (človečenstve), v hanbe a potupe, ale to je presne to, čo hriešnici potrebujú pre svoje spasenie. Boh si želal byť oslávený tým, že nás zmieril so sebou samým skrze Ježiša Krista (2. Korinským 5:18) a uskutočnil to práve a iba cestou kríža.

My by sme asi ťažko rozpoznali slávu kríža, ak by Boh nebol neskôr vyvýšil, t. j. vysoko postavil či vyzdvihol Krista – *dal mu meno nad každé meno* (Filipským 2:5-11, najmä verš 9; Efezským 1:20). Vzkriesením a posadením sa na trón po pravici Božej, zaodiaty plášťom ľudskosti, manifestuje Kristus Božiu slávu spôsobom, akým nikdy predtým počas svojej pozemskej služby. Peter verejne vyhlasuje, že Boh oslávil *svojho služobníka Ježiša vzkriesiac ho z mŕtvych* (Skutky 3:13, 15, evanjel. preklad) a píše, že Boh ho *vzkriesil z mŕtvych a dal mu slávu* (1. Petrov 1:21). Podobne tak píše aj Pavol, že *Kristus vstal z mŕtvych slávou Otcovou* (Rímskym 6:4) a teraz má *telo slávy* (Filipským 3:21). Rovnako ako za jeho pozemskej služby, tak aj teraz bol

Svätý Duch nápomocný v Kristovom oslávnení (Rímskym 8:11; 1. Korintským 15:44-45; 1. Petrov 3:18!).

Po vzkriesení Kristus vystúpil na nebesia, uviedol do existencie nové stvorenie a posadil sa po pravici svojho Otca. Ten, čo bol na malú chvíľu učiný o *čosi málo menším od anjelov*, je teraz korunovaný slávou a ctou (Židom 2:5-9). To, čo v novopostavenom chráme nebolo nikdy naplnené, je finálne v plnosti a konečne dosiahnuté v novom stvorení, nebeskom meste, v novom Jeruzaleme. Kristus ako najvyšší kňaz slúži teraz vo svätyni neurobenej rukami a navždy žijúc prihovára sa za nás (Židom 5:7-10; 7:26, 10:10-18). Jedného dňa Kristus vstane z trónu a príde, aby zavŕšil príbeh Božej slávy. *Kristus príde na oblakoch s mocou a veľkou slávou* (Matúš 24:30), *príde v sláve svojho Otca so svojimi anjelmí* (Matúš 16:27). Dlhá cesta *oblaku šekiny* nájde svoje konečné naplnenie v parúzii, v druhom príchode Krista z neba na zem.

V tento deň bude Kristus oslávnený tým, že si podmaní a bude súdiť svojich nepriateľov (Ezechiel 39:21; Zjavenie 14:7; Lukáš 19:27). Kristus príde, *aby bol oslávnený vo svojich svätých a obdivovaný vo všetkých, ktorí uverili* (2. Tesalonickým 1:10). Vo svetle tohto nie je teda nič čudné na tom, že naša „požehnaná nádej“ je „*príchod slávy veľkého Boha a nášho Spasiteľa Ježiša Krista*“ (Titovi 2:13). Nový Jeruzalem, ktorý potom zostúpi z nebies (Zjavenie 21:1-2), *má slávu Božiu* (21:11) a *nepotrebuje slnka ani mesiaca, aby svietili v ňom, lebo sláva Božia ho osvecuje, a jeho sviecou je Baránok* (21:23).

Kým príbeh Božej slávy vyrozpráva v Starom zákone je v Ezechielovi

uzavretý sklamaním a nenaplneným očakávaním – Božia sláva odišla z Izraela, Nový zákon privádza tento príbeh do svojho ukončenia a ten sa navidomočí nekončí sklamaním. Veriaci v Krista očakávajú jeho príchod s pevnou nádejou a s plným ubezpečením vedia, že očakávanie Božej slávy v Kristovi nikdy nebude pre nich znamenať odmietnutie, zavrhnutie alebo prekatie.

Božia sláva zjavená v oslávnení jeho ľudu

Položme si otázku: Ako môže byť tvrdenie (reformačný princíp), že *všetka sláva patrí iba Bohu*, zhodné s učením Písma, že Boh korunoval ľudstvo v sláve a (pred)určil ho k sláve nového stvorenia?

Odpoveď je jednoduchá: Boh sa rozhodol osláviť seba a rozhodol sa urobiť to cez svet, ktorý stvoril. Teší ho čiastočne oslavovať seba aj cez ľudské tvory rozširovaním svojej lásky a milosrdenstva pri zachraňovaní hriešnych ľudí (hriešnikov), čím im umožňuje oslavovať ho svätým správaním a oslávnením v posledný deň. Myšlienka oslávenia veriacich v neho nestojí proti princípu *Soli Deo gloria*, pretože Božie oslávenie sa vo svojom ľude je Božie vlastné dielo a prispieva k najvyššiemu osláveniu nášho Pána. Oslávenie Božieho ľudu je súčasne akt potvrdzujúci spasenie jeho ľudu: *A ktorých predurčil, tých aj povolal, a ktorých povolal, tých aj ospravedlnil, a ktorých ospravedlnil, tých aj oslávil* (Rímskym 8:30).

Pôvodný Boží zámer a jeho naplnenie. Boh nás pôvodne stvoril na svoj obraz a slávu (1. Mojžišova 1:26-27; Žalm 8:5-6; 1. Korintským 11:7). Človek túto slávu

stratil pádom: *nieto rozdielu, lebo všetci zhrešili a nemajú slávu Božiu* (Rímskym 3:23). Hriechne ľudstvo oslavuje samo seba pod taktovkou svojho zvodcu (Izaiaš 14:13-14; Zjavenie 18:6-7) a ironicky skončilo sebadegradáciou (Rímskym 1:21-23). Ale Boh nás v Kristovi navracia do pôvodného určenia, aby sme vládli s ním v prichádzajúcom veku (Židom 2:5). Kristus ponížil seba, ale teraz došiel k tomu, že je korunovaný „slávou a ctou“ (Židom 2:9) a spolu s ním aj tí, ktorí sú s ním posadení po Božej pravici (Efezským 2:6). V Kristovi Boh „doviedol mnoho synov do slávy“ (Židom 2:10).

Evanjeliová správa je o Božej sláve: Pavol zvestuje evanjelium „slávy blahoslaveného Boha“ (1. Timotejovi 1:11); ale táto správa hovorí aj o našom oslavení: „...vás povolal naším evanjeliom nadobudnúť slávy nášho Pána Ježiša Krista“ (2. Tesalonickým 2:14). Pavol kázal Krista a iba/jedine Krista, ale jeho kázanie *jedine Krista* proklamuje, ako nám Kristus dáva podiel na svojej sláve: „*Lebo nekážeme sami seba, ale Krista Ježiša ako Pána... Lebo je to Boh, ktorý povedal, aby sa zo tmy zaskvelo svetlo, ktorý sa zaskvel v našich srdciach na osvietenie známosti slávy Božej v tvári Ježiša Krista.*“ (2. Korintským 4:5-6) Sláva Boha, sláva Krista a oslavenie veriacich – toto všetko je súčasťou jedného veľkého slávneho evanjelia Božieho spasenia.

Naša spoluúčasť na Kristovej sláve má tri hľadiská: *úloha Svätého Ducha; volanie do utrpenia tu a teraz; naše oslavenie v posledný deň.*

Úloha Svätého Ducha

Uvažujme o úlohe Svätého Ducha v zjavení Božej slávy v Kristovi. Svätý Duch

pôsoobil aj v životoch starozákonných svätých, ale Písmo ukazuje, že až po Kristovom príchode sa novozmluvní veriaci môžu v oveľa väčšej miere tešiť z mocného pôsobenia Svätého Ducha (napr. Ezechiel 36:26-27; Ján 7:37-39, 16:13-14). Začiatok tohto požehnaní bol radosťou Letníc. Texty Ján 7:39 a Skutky 2:32-33 objasňujú, že práve Kristovým oslavením a jeho posadením sa po pravici Otca boli veriaci obohatení touto skúsenosťou Ducha, a tým požehnaní spoluúčasťou na Kristovej sláve. Tak píše Peter: „*Duch slávy a Duch Boží odpočívajú na vás.*“ (1. Petrov 4:14) Pavol o tom píše dôraznejšie: „*A Pán je Duch, a kde je Duch Pánov, tam je sloboda. No, my všetci odostretou tvárou vzhliadajúc sa v sláve Pánovej stá v zrkadle meníme sa na ten istý obraz, od slávy v slávu, ako od Ducha Pánovho.*“ (2. Korintským 3:17-18) Tento Duch nás zjednocuje, spája s Kristom (1. Korintským 12:12-13) nielen individuálne, ale aj spoločne ako jedno telo, Cirkvi (1. Korintským 12:12-27; Ján 15:1-11). Kým v Starej zmluve bola výsledkom blízkosti a prítomnosti Boha v oblakovom a ohňovom stĺpe rôznorodosť jednotlivých požehnaní, pod Novou zmluvou nás blízkosť a prítomnosť Krista prostredníctvom jeho Ducha privádza do dôverného osobného a nezrušiteľného vzťahu a spoločenstva a do všetkých požehnaní, ktoré sú v ňom.

Sláva cestou utrpenia

Naša spoluúčasť na Kristovej sláve sa deje aj cestou utrpenia. Prítomné prebývanie Božieho Ducha slávy je veľkým požehnaním, ale Kristus nás tiež volá, aby sme ho nasledovali tou istou cestou, ktorou kráčal aj on sám. Ak on dosiahol

svoju slávu len cestou temného údolia kríža, tak aj nás volá nasledovať ho tým, že si vezmeme svoj kríž (Matúš 16:24-25) ako predohru k nášmu osláveniu. Pavol vysvetľuje: „*A ak deťmi, teda aj dedičmi, dedičmi Božími a spoludedičmi Kristovými; akže spolu trpíme, aby sme aj spolu boli oslávení. Lebo tak súdim, že utrpenia terajšieho času nie sú hodné, aby boli prirovnané k budúcej sláve, ktorá má byť zjavená na nás.*“ (Rímskym 8:17-18). Keď zvažíme, že naše terajšie utrpenia nie sú bezúčelné a bezvýznamné, ale sú účasťstvom na utrpeniach Kristových, a že požehnanie slávy prichádzajúcej po nich prevyšuje bolesť nášho terajšieho utrpenia, mali by sme si vážiť Petrovo veľmi naliehavé nabádanie k radosti v našich útrapách a skúškach. Píše: „*Ale nakoľko máte účasť na utrpeniach Kristových, radujte sa, aby ste sa aj pri zjavení jeho slávy radovali plesajúc.*“ (1. Petrov 4:13) Peter nikdy nenarába s utrpením, zlom a nešťastím, ako by ich v našich životoch nebolo, ale snaží sa nás posilňovať faktom, že Duch Boží zostáva na nás dokonca aj uprostred nich. „*Ak vás hanobia pre meno Kristovo, blahoslavení ste, lebo Duch slávy a Duch Boží odpočíva na vás, ktorému sa u nich rúhajú, ale u vás ho oslavujú.*“ (4:14) To, že sme účastníkmi slávy, ktorá sa má zjaviť (1. Petrov 5:1), a že naša radosť v pokušeniach poskytuje dokázanosť našej viery, znamená, že nám to prinesie chválu, česť a slávu pri zjavení sa Ježiša Krista (1. Petrov 1:6-7).

Oslávenie v posledný deň

Už vo večnosti Boh predurčil svoj ľud pre budúcu slávu (Efezským 1:4-14, najmä verš 6; Rímskym 8:28-30, verš 30,

9:23-24) a keď sa jeho Syn vráti späť na zem, naplní sa tento veľký Boží zámer. Pavol vysvetľuje, že už teraz sú „*naše životy skryté s Kristom v Bohu*“ a „*keď sa zjaví Kristus, náš život, vtedy sa aj vy s ním zjavíte v sláve*“ (Kolosenským 3:3-4). Peter dodáva, že pravosť/dokázanosť našej viery cez radosť v rozličných utrpeniach nám prinesie slávu v deň, keď sa zjaví Kristus (1. Petrov 1:6-7) a keď sa ukáže Arcipastier, *odnesiete si nevädnutelnú korunu slávy* (1. Petrov 5:4), *ktorý premení telo nášho poníženia, aby bolo súpodobným telu jeho slávy podľa pôsobenia, ktorým si môže aj podriadiť všetky veci* (Filipským 3:21).

Mohlo by sa zdať, že princíp *Soli Deo gloria*, ako sme si ho doteraz vysvetľovali, je porušený tým, že *my* robíme všetky veci na Božiu slávu. Doteraz sme písali o tom, ako *Boh oslavuje seba* svojím vlastným pôsobením, svojimi vlastnými akciami, skutkami, činnosťou, a to: v *oblakovom a ohnivom stípe, seba ponížením a vyvýšením svojho Syna a ozdobením sa, glorifikáciou svojím vykúpeným (spaseným) ľudom*. Jeho ľud je mu ozdobou. Keď máme uchopené tieto veci, tieto Božie skutky, čo je nevyhnutne potrebné pre základné porozumenie Božej slávy, sme pripravení uchopiť aj naše vlastné povolanie (činnosť) oslavovať Boha. Zmienime sa o troch hlavných spôsoboch, ku ktorým nás volá Písmo, aby sme *my* nimi oslavovali Boha: *vierou, chválami a poslušnou, oddanou službou*.

My oslavujeme Boha

Oslavovanie vierou

Boha oslavujeme našou vierou. Pretože spasení v Kristovi sme jedine prostredníctvom viery a pretože viera je koreň,

z ktorého vyrastajú všetky naše dobré skutky (Rímskym 14:23; Židom 11:6; Jakub 2:14-26), nie je prekvapujúce, že vieru a oslavovanie Boha nachádzame v nerozlučnej jednote. V 1. kapitole 2. listu Korintským Pavol odmieta podozrenie, že by jeho reč bola nerozhodná, váhavá, že raz je *áno*, raz *nie*, ale hovorí, že jeho reč je vždy *áno* tak, ako všetky Božie zaslúbenia v Kristovi sú *áno* (2. Korintským 1:18-20). Túto svoju obhajobu uzatvára slovami „...a preto aj skrze neho amen, Bohu na slávu skrze nás“. Pavlovo kázanie bolo vždy „áno“, lebo vždy viedlo ku Kristovi a poukazovalo na Krista. A potom naše *Amen*, ako odpoveď Bohu, nemôže byť ničím iným ako odpoveďou viery. Keď počujeme o Božích zaslúbeniach a ich naplnení v Kristovi, naša základná odzva je povedať „Amen“ – „nech je tak“. Vyslovením slova „Amen“ *my* „dávame slávu Bohu“. *My oslavujeme Boha vierou v jeho zaslúbenia*. Oslavujeme ho tým, že veríme jeho sľubom. (Pozri aj zdroj 8.)

Oslavovanie chválami

Ak viera v Božie zaslúbenia, sústredená v Kristovi, prináša slávu Bohu, potom môžeme tiež očakávať, že Písmo opíše naše dobré skutky, ktoré sú *ovocím našej viery*, tým istým spôsobom. Boha oslavujeme aj tým, že si ho uctíme konaním dobrých skutkov. Vykonané dobré skutky slúžia jemu na česť. Chválenie/chvála je jeden a ten istý princíp, ten istý spôsob *prinášania ovocia viery*.

Princíp oslavovania Boha chválami je ten istý spôsob uctievania, akým sú aj rozličné aktivity, v ktorých všetko iné dávame bokom a sústreďujeme svoju myseľ a srdce len na Pána. Nie je nič

prekvapivé na tom, že v Písme nachádzame nabádanie Božích svätých, aby oslavovali svojho Boha chválami (spievaním piesní).

To, čo deklaruje Žalm 86:12 („*Oslavovať ťa budem, Pane, môj Bože, celým svojím srdcom a tvoje meno budem ctíť na veky*“), Písmo stále opakuje a znova zdôrazňuje (napr. Žalm 29:1-2, 103:20-21). V oslavovaní Boha piesňami (chválami) napodobňujeme chvály anjelov v nebesiach (napr. Zjavenie 5:9-12, 7:11-12, 15:3-4, 19:1-8). To predchádza blížiaci sa deň, keď veriaci budú s anjelmi spojení v jedno a budú ako jeden veľký zástup pred veľkým nebeským trónom proklamovať: „*Sediacemu na tróne a Baránkovi dobrorečenie a česť a sláva a sila na veky vekov.*“ (Zjavenie 5:13)

Oslavovanie všetkým, čo robíme

Okrem toho, čo sme doteraz povedali, je Boh *oslávený aj vo všetkom, čo robíme*. Nie je to taká veľká téma Písma, ako by sme možno očakávali, ale stále je dôležité rozpoznať túto veľkú pravdu a tešiť sa, že si môžeme užívať také veľké privilégiu. Azda najprenikavejší text, ktorý nás pozýva oslavovať Boha všetkými vecami a vo všetkom, je 1. list Petra 4:10-11: „*Každý, ako ktorý dostal dar milosti, tak si tým slúžte navzájom ako dobrí správcovia rôznej milosti Božej. Ak niekto hovorí – ako slová Božie; ak niekto slúži – ako z vlády, ktorú dáva Boh, aby bol Boh vo všetkom oslavovaný skrze Ježiša Krista, ktorý má slávu i silu na veky vekov. Amen.*“ Peter nás takto povzbudzuje, aby sme zapojili všetky svoje dary do služby. Boh je vo všetkom oslavovaný, keď z plného srdca slúžime jeden druhému.

Záver

Princíp *Soli Deo gloria* hovorí o Bohu a jeho vlastnom konaní (pôsobení), pričom nám poskytuje priestor, aby sme ho oslávili našou vierou, *chválami a poslušnosťou*. Ako protestantskí veriaci obrátení *jedine k Písmu*, počúvajúci evan-

gelium spasenia *jedine prostredníctvom Krista a jedine z jeho milosti*, prijatého *jedine vierou*, nachádzame požehnanie evanjelia vo veľkom príbehu Božej slávy. Slávy prináležiacej *jedine Bohu* – čo je pravdivá dobrá správa pre tých, ktorí hľadajú byť spasení *jedine z milosti*.

Drahoslav Vajda

Zdroje a poznámky

- 1) *Solus Christus*, *Solas* číslo 37, zima 2017, str. 4-20
- 2) *Sola scriptura*, *Solas* číslo 39, leto 2018, str. 5-11
- 3) *Sola fide*, *Solas* číslo 41, zima 2018, str. 5-8; *Spravodlivosť, viera a ospravedlnenie*, str. 9-31
- 4) *Sola gratia*, *Solas* číslo 42, jar 2019, str. 10-20; *Milosť* (obsah a význam pojmu), str. 8-9
- 5) David VanDruen, *Glory to God Alone*, The Southern Baptist Journal of Theology (SBJT), 19(4): 109-127
- 6) Takou obranou bol napríklad Kalvínov spis *Odpoveď Sadoletovi*. Pozri prvý odsek v pasáži *Kalvínov pobyt v Ženeve* v článku *Sola gratia*, *Solas* číslo 42, jar 2019, str. 10-20; a aj poznámku D za textom.
- 7) *Spravodlivosť, viera a ospravedlnenie*, *Solas* číslo 41, zima 2018, str. 9-31
- 8) J. D. Douglas, editor, *Nový biblický slovník*, Návrat domů, Praha 1996, heslo *šekina*; ISBN 80-85495-65-1

A) božská prozreteľnosť

Pod *božskou prozreteľnosťou* rozumieme prostriedok, spôsob, ktorým Boh riadi všetky veci vo vesmíre. V tomto zmysle ide o chápanie, že Boh má pod kontrolou úplne všetko. Toto zahŕňa aj vesmír ako celok (Žalm 103:19), fyzický svet (Matúš 5:45), záležitosti národov (Žalm 66:7), ľudský život (Galatským 1:15), ľudské úspechy a zlyhania (Lukáš 1:52) a ochranu jeho ľudu (Žalm 4:8). V tomto zmysle *božská prozreteľnosť* stojí v úplnom protiklade s názorom, že vesmír vznikol a je riadený náhodou. Zmysel alebo cieľ *božskej prozreteľnosti* je naplniť Božiu vôľu.

Niekedy sa pod *božskou prozreteľnosťou* rozumie súhrn jeho vlastností ako: *múdrosť, vševedúcnosť, zodpovednosť*.

- B) Slovom *šekina* je pomenovaná nestvorená Božia sláva a označuje sa ním samotná Božia prítomnosť zostupujúca z nebies a prebývajúcá uprostred jeho ľudu. Je to hebrejské slovo, ktoré vyjadruje viditeľný, leskom a slávou preniknutý útvar na spôsob oblaku. *Šekina* je najbližší hebrejský ekvivalent na pomenovanie Svätého Ducha.

Slovo *šekina* už samo osebe vyjadruje nadprirodzenú Božiu prítomnosť. Týmto spôsobom zostupoval Boh počas štyridsaťročného putovania po púšti nad Stánok zmluvy, pričom ho videl celý Izrael. Vo dne to bol oblakový a v noci ohnivý stĺp, ktorého svetelná žiara bola mohutná a ožarovala Izraelitom cestu. (Podľa zdroja 8.)

Sláva a kríž

(Judáš) vzal teda skyvu a hneď vyšiel. A bola noc. Keď vyšiel, riekol Ježiš: Teraz je oslávený Syn človeka a Boh je oslávený v ňom. A keď je Boh oslávený v ňom, aj Boh oslávi jeho v sebe, a hneď ho oslávi.

Ján 13:30-32

Do miestnosti Poslednej večere sa vraciame v priebehu dramatických udalostí, v čase, keď bol Ježiš zradený Judášom Iškariotským. Áno, po tri a pol rokoch strávených so Synom Božím Ježiš týmto dvanástim mužom hovorí, že jeden z nich sa ho chystá zradiť nepriateľom. Napätie v miestnosti je veľké. Žiaden z učeníkov nevie, koho má Ježiš na mysli – okrem jedného. Kto to môže byť? Následne čítame, že keď Ježiš podával kúsok chleba Judášovi Iškariotskému, do Judáša vstúpil Satan. Na to hovorí Ježiš Judášovi: „Čo sa chystáš urobiť, urob rýchlo.“ (Ján 13:27). Judáš okamžite vstáva a vychádza do noci. Odchádza zradiť Ježiša Krista. Po jeho odchode ostáva Ježiš sám so svojimi jedenástimi priateľmi, jedenástimi zostávajúcimi učeníkmi.

Jeho prvé slová k nim po odchode Judáša sú tieto: „Teraz je oslávený Syn človeka a Boh je oslávený v ňom.“ Zjavne medzi odchodom Judáša a týmto oslávením/zvelebením existuje dôležité spojenie. Pokúsme sme sa toto spojenie vidieť.

No najskôr, čo znamená slovo oslávenie/zvelebenie? Zvelebovať znamená ukázať slávu niekoho, vyjadriť, aká slávna je tá osoba. Tak nejako mal odchod Judáša za následok zvelebenie

Syna človeka a oslávenie Boha. (Syn človeka je výraz, ktorým sa Ježiš často sám opisoval.) Prečo Judáš odišiel? Odišiel, aby zradil Syna človeka – Ježiša. Čo bolo následkom tejto zrady? Viedlo to k zatknutiu Ježiša a následne k jeho ukrižovaniu. Zrejme je ťažké vidieť akékoľvek prepojenie medzi týmito hroznými udalosťami a velebením Ježiša Krista. Zrada Ježiša Krista a ukrižovanie dokonalého Božieho Syna patrí medzi najväčšie hriechy – ak nie je rovno najväčším hriechom, ktorého sa kedy človek dopustil. Ukazuje, odkrýva to najhoršie, čo je v človeku. A keď uvažujeme o Ježišovi na kríži, keď si ho predstavíme v stave najväčšej slabosti, zhanobeného a vystaveného potupe – postavu slabosti, človeka hanby – ako na neho ľudia ukazujú prstom a vysmievajú sa mu vtedy, keď trpí najstrašnejším utrpením, pochopíme, aké poníženie to muselo byť!

Ale práve tam, na tom kríži, Ježiš zjavil svoju slávu. Málokto to však bol schopný vidieť. V skutočnosti to bolo len zopár ľudí. Ale v Markovom evanjeliu sa predsa hovorí o jednej osobe, ktorá videla Ježišovu slávu. Pred krížom stál stotník a o ňom čítame: „Keď videl, ako Ježiš umieral, povedal: Tento človek bol skutočne Syn Boží.“ Ten muž videl

v osobe Ježiša Krista zomierajúceho na kríži niečo z jeho slávy.

Ako bol teda Ježiš oslávený pri svojom ukrižovaní? *Po prvé*, ukrižovanie oslávilo jeho súciti. Aký veľký bol súciti Ježiša Krista, keď bol ochotný zomrieť namiesto hriešnikov, keď bol ochotný trpieť za ľudí, ako sme ty a ja – preto, aby sme mohli byť spasení. *Po druhé*, ukrižovanie oslávilo jeho trpezlivú poslušnosť. Šiel na kríž poslušný vôli Boha Otca. Mohol odmietnuť. Mohol povolať anjelov Svojho Otca, aby ho oslobodili. Ale on to neurobil. On šiel na kríž a na smrť ako jahňa – bez toho, aby otvoril ústa a protestoval. Áno, krížom bola oslávená Ježišova trpezlivá poslušnosť. *Po tretie*, ukrižovanie Ježiša Krista oslávilo jeho moc. Ale toto pre ľudské oko nemohlo byť viditeľné; bolo to viditeľné len očami viery. Pre ľudské oko bol Ježiš len obrazom slabosti. No v skutočnosti tam, na tom kríži niesol Ježiš hriechy sveta a vyhral veľké víťazstvo nad satanom. Táto moc sa ukázala vo svojej plnosti až pri vzkriesení. No z pohľadu a očami viery bola Ježišova moc oslávená, už keď visel na kríži.

Teda na kríži vidíme, že sa Ježiš oslávil v súciti, v trpezlivej poslušnosti a vo svojej moci. Čítame však aj to, že Boh bol oslávený v ňom. Ako mohol byť Boh oslávený, keď Jeho Syn visel na kríži? Ako mohol kríž priniesť Bohu slávu? Mnohými rôznymi spôsobmi. Kríž priniesol slávu Božej múdrosti. Ako môže byť Boh spravodlivý a nepotrešťať človeka na večnosť za jeho hriechy? Odpoveď nájdeme v smrti náhradníka. Ježiš zomrel namiesto hriešnikov – tento úžasný plán spásy oslávil Božiu múdrosť.

Kríž tiež zvelebil Božiu vernosť. Boh pred stovkami rokov zaslúbil, že pošle Spasiteľa. Dodržiak svoj sľub? Áno, v osobe svojho Syna.

Kríž oslavuje Božiu vernosť. Kríž tiež oslavuje Božiu lásku. Skutočnosť, že Boh nechal svojho jediného Syna zomrieť na kríži za hriešnikov ako my, ktorí si zasluhujú odsúdenie, je veľkolepým prejavom jeho lásky. Takže Judáš, keď vychádzal z tej miestnosti, nemal ani poňatia o tom, že jeho strašná zrada v skutočnosti vyústi do nádhernej manifestácie slávy Boha Otca a jeho Syna Ježiša Krista.

Abý sme si to zopakovali: slávu Syna vidieť v jeho súciti, trpezlivej poslušnosti a v jeho moci. Sláva Otca je viditeľná v jeho múdrosti, vernosti a láske. Otcovho sláva a sláva jeho Syna bola zjavená – manifestovaná. No tiež je pravdou, že Syn oslávil Otca a Otec oslávil Syna. Pre ľudské oko bol kríž len krížom slabosti a hanby. No očami viery bol kríž viac ako to; bol krížom slávy.

A čo znamená kríž pre teba, milý priateľu? Pozeráš sa na kríž ako na Božiu odpoveď na problém s tvojimi hriechmi? Pozeráš sa na kríž ako na Boží spôsob, ako ťa chce priviesť k sebe? Prišiel si už k tomuto krížu, aby si Boha prosil o odpustenie všetkých svojich hriechov? Ak si už prišiel a našiel odpustenie a pokoj s Bohom, potom rozumieš aj slovám apoštola Pavla: „Nechcem sa ničím chváliť – okrem kríža nášho Pána Ježiša Krista.“ Je pre teba kríž oslavou? Zmenil sa tvoj život vďaka Kristovej smrti na kríži? Ak nie, rozmýšľaj viac o význame Kalvárie a uver v Ježiša Krista.

Michael Steedman

Večný súd

Čo Písmo učí o súdoch

1. časť: Všeobecné zásady Božieho súdu

Prichádzame k šiestemu a poslednému z učení, ktoré sú v Liste Židom 6:1-2 nazvané *počiatky učenia o Kristu* a v cirkevnom prostredí sú známe aj pod pomenovaním *základy biblickej viery*. Pozornosť v tomto učení a aj v celej sérii článkov o súdoch je venovaná všeobecnému zjaveniu Písma o Bohu ako Sudcovi všetkých ľudí a hlavným zásadám, podľa ktorých Boží súd bude prebiehať.

I. Úvod

A. Význam slova

Slovo *súdiť* sa dá chápať vo viacerých významoch: 1. *panovať* (hlavne podľa starozákonných písem), 2. *súdiť* v zmysle vykonávať súd, 3. *uplatňovať spravodlivosť* či *presadzovať právo* („nečinili moje súdy“ – Izaiáš 56:1; 3. Mojžišova 26:15; Ezechiel 5:7, 11:12, 20:24), 4. *usudzovať/rozsudzovať* (v zmysle *robiť si názor, usporiadať si predstavu o niečom*). Slovo *súd* podobne môže znamenať *usúdenie, rozsudok (rozhodnutie), súdne pojednávanie (proces), trestajúce konanie, právna norma*. Boh je *Panovník* a zároveň *Sudca*. Jeho panovanie sa prejavuje v súdení a v jeho súdení sa spoznáva, že je Pánom.

B. Význam výrazu večný súd

Božie súdy nad ľudstvom sa dejú v dvoch rozličných sférach: v *časnosti* a vo *večnosti*. Časné súdy prinášajú kľatbu (zlorečenie), časné tresty, prípadne až fyzickú smrť či fyzickú záhubu (napríklad zničenie mesta a jeho obyvateľov). Časné súdy/tresty nie sú konečné, nasleduje za nimi konečný (večný) súd. Časné súdy sa dejú v časnosti (časnom živote), týkajú sa zemských vecí

a žijúcich ľudí. Večný súd, týkajúci sa prebývania vo večnosti, je konečný Boží súd. V tomto článku sa naša pozornosť sústreďuje predovšetkým na *večný súd*. Práve o tomto druhu súdu hovorí verš Židom 6:2. Výraz neznamena, že by tento súd trval večne. Rozumie sa ním, že jeho výsledok (rozsudok, vymerný trest) trvá na veky. Jeho závery či dôsledky určujú, kde jednotlivec bude tráviť večnosť. Konečný (večný) súd sa neudeje v časnosti (v časopriestore), bude prebiehať vo sfére večnosti. Poukazujú na to verše 1. Tesalonickým 4:17; Zjavenie 19:7-8, 11-14; 20:11-12.

List Židom 9:27 hovorí otvorene, že príde čas, keď sa všetci ľudia postavia pred spravodlivého Sudcu, aby sa zodpovedali zo všetkého, čo vykonali počas svojho života na zemi: „*A ako je uložené ľuďom raz zomrieť, a potom súd.*“ Z toho, že tento súd nasleduje po fyzickej smrti človeka, vyplýva, že sa v tomto verši hovorí o *večnom súde*.

C. Sudca a súd v starozmluvných Písmach

Boh je v Písmach, hlavne starozmluvných^{A)}, predstavovaný ako „sudca celej zeme“ (1. Mojžišova 18:25; Žalm 9:9)

a ako Boh „zastávajúci sa práva“ (5. Mojžišova 1:7, 32:4; Žalmy 94:2; „*Hospodin je Bohom súdu*“ – Izaiáš 30:18, „*Lebo ja Hospodin milujem súd*“ – 61:8; „... *ja som Hospodin, ktorý činím milosť, súd a spravodlivosť na zemi, lebo v tých veciach mám záľubu*“ – Jeremiáš 9:24 a ďalšie).

Boh je nielen Bohom súdu, ale aj Bohom milosti, činí *milosť, súd a spravodlivosť*. Ako do Božej spravodlivosti a činenia súdu zapadá milosť? Na prvý pohľad sa nám javí, že milosť je opakom spravodlivosti a súdu, pretože v prípade činenia milosti je vinný hriešnik ospravedlnený, sú mu odpustené a zahladené hriechy a nepríde na súd. Milosť sa teda javí ako nespravodlivá a ako taká, ktorá obchádza súd. Nie je to však tak! Pri uplatnení milosti je donesená obeť a preliata krv (v Starej zmluve opakujúce sa nedokonalé obeť zvierat, s príchodom Novej zmluvy jedna konečná dostatočná obeť dokonalého Božieho Baránka). V Božom spasení z milosti sú Božia spravodlivosť a súd dokonale naplnené. Každý hriech je spravodlivo potrestaný (na kríži), súd tých, ktorí sú pod milosťou a ospravedlnení z viery, už prebehol na Golgote.

Vráťme sa však k tomu, že Boh miluje súd a presadzovanie práva. V Božom súde nejde len o posúdenie dobrého alebo zlého, ale ide o *zakročenie* voči zlu a nepravosti, potrestanie zla a nepravosti, ide o vymožitelnosť práva. Hospodin vedie svoj ľud, aby aj on v takomto zmysle konal súd: „*Učte sa dobre robiť, hľadajte súd, dopomáhajte utlačenému k právu, súd'te súd siroty, zastaňte sa práva vdovy*“ (Izaiáš 1:17); „*Toto sú veci, ktoré budete robiť: Hovorte pravdu každý so svojím blížnym, pravdu a súd pokoja*

súd'te vo svojich bránach“ (Zachariáš 8:16). *Spravodlivosť a spravodlivý súd* patria k základným vlastnostiam Božieho charakteru, sú jeho podstatou. Spravodlivosť Boha je zároveň zárukou a istotou našej záchranu, nášho spasenia, pretože jednak je v evanjeliu naplnená celá spravodlivosť, jednak tí, ktorí činili pokánie a vierou sa stali spravodlivými skrze ospravedlnenie v Kristovi, už nemusia zahnúť, ale dostávajú večný život a navyše skrze smrť a vzkriesenie v Kristovi sa stávajú novým stvorením a služobníkmi spravodlivosti.

V starozmluvných Písmach je venovaná Božiemu súdu značná pozornosť. Okrem súdov v prítomnej dobe (pozri napr. *Knihu sudcov*), nazývaných časné súdy, je pozornosť upriamená k príchodu *dňa Hospodinovho* (alebo podľa Nového zákona *dňa Pána*), napr.: „*Nech sa trasú všetci obyvatelia zeme! Lebo prichádza deň Hospodinov, lebo je blízko*“ (Joel 2:1). Podobne tak aj verše: „*Lebo je blízko deň Hospodinov, ktorý príde na všetky tie národy. Ako si robil, tak sa urobí aj tebe; tvoja odplata sa navráti na tvoju hlavu*“ (Abdiáš 1:15). „*Blízko je deň Hospodinov, veľký, blízko a príde veľmi rýchle... Čujte, hlas dňa Hospodinovho!... Ten deň bude dňom prchkého hnevu, dňom úzkosti a súženia, dňom búrky a pustošenia, dňom tmy a hustého mraku, dňom oblaku a mrákavy...*“ (Sofoniáš 1:14-18) a iné.

D. Sudca a súd v novozmluvných Písmach

Rovnako aj novozmluvné zjavenie kladie dôraz na súd ako súčasť Božieho charakteru a jeho pôsobenia, napr.: „*Lebo hnev Boží sa zjavuje z neba na každú*

*bezbožnosť a nepravosť ľudí, ktorí za-
držujú pravdu nepravosťou*“ (Rímskym
1:18; pozri aj Židom 12:23; 1. Petrov
1:17, 2:23; Zjavenie 16:5-7). Tak ako to
bolo v starozmluvnej dobe, Božie súdy
sa aj v novozmluvnej dobe neobmedzujú
len na budúcnosť, ale prebiehajú už
aj v časnom živote človeka (Rímskym
1:18-32; Zjavenie 18:8). Predsa však
aj v strede pozornosti Nového zákona
stojí „prichádzajúci súd“, ktorý je z po-
hľadu novozmluvných Písem budúci
a definitívny (konečný) a dôjde k nemu
v období druhého Kristovho príchodu^{B)},
čiže keď príde deň Hospodinov/Pánov^{C)}
(Matúš 25:31-46; Ján 5:22-29 a ďalšie).

Na súdnej stolici tohto konečného
(večného) súdu bude sedieť Pán Ježiš
Kristus. Súdení budú všetci ľudia a nikto
súdu neunikne a na nikoho sa neza-
budne (Židom 9:27). Tento súd sa však
nevykoná na jednom pojednávaní. Udeje
sa na dvakrát, takpovediac v dvoch dej-
stvách či v dvoch samostatných (escha-
tologicky oddelených) pojednávaniach.

II. Druhy súdov

A. Časné súdy

V ľudskej histórii dochádza k rôznym
Božím súdom. Sú to súdy prebiehajúce
v časnosti a majú dopad na život v čas-
nosti (časné súdy). Tieto súdy nie sú
predmetom tohto článku, spomíname
ich len okrajovo pre úplnosť.

1. Časné súdy nad nespravodlivými

V ľudskej histórii dochádza k rôznym
Božím súdom, ktoré predstavujú spr-
avodlivý Boží trestný zásah, zákrok voči
bezbožnosti v prípadoch, keď mie-
ra ľudského hriechu prekročila takú
úroveň, keď Boh nie je viac ochotný

zhovievať a odkladať trest na konečný
súd. Príkladmi takýchto súdov sú súd
vodami potopy za dní Noeho, súd nad
mestami Sodoma a Gomora, súd nad
Lotovou ženou, rany v Egypte, súd nad
Kórachovcami a tak ďalej.

2. Časné súdy nad spravodlivými

Pod spravodlivými rozumieme tých, ktorí
sa stali spravodlivými z viery v Božie
zasľúbenia v ére Starej zmluvy (vera
v semeno ženy zasľúbené človeku hneď
po páde v rajskej záhrade, vera v zasľú-
benia dané Abrahámovi a jeho semenu),
a tých, ktorí v ére Novej zmluvy uverili
evanjeliu Ježiša Krista. Aj svojich spr-
avodlivých Boh v histórii tresta časnými
trestami, ak sú neposlušní Božej pravde
či Božím prikázaniam, teda ak kona-
jú nespravodlivo (ak „nečinia pravdu
a súd“). Typickým príkladom v ére Starej
zmluvy je Mojžiš, ktorý dostal od Boha
časný trest, keď mu nebolo dané vojsť
do zasľúbenej zeme. To však neznamená,
že nebol spasený a nevošiel do večného
života. Podobne Dávid, keď scudzoložil
s Batšebou a vydal jej muža na smrť, bol
potrestaný časným trestom – dieťa splo-
dené z cudzoložstva zomrelo. Aj viaceré
ďalšie udalosti v živote Dávida sa udiali
ako časné Božie tresty za Dávidovo kona-
nie. Keď dal Dávid spočítať ľud, čím zhre-
šil voči Bohu, prišiel časný trest – anjel
zhubca. To ale neznamená, že tí, ktorých
zabil anjel zhubca, išli automaticky do
večného zatratenia. Išlo o časný trest pre
konanie Dávida ako kráľa.

V ére Novej zmluvy poznáme časné
tresty spravodlivých Božích detí ako
„výchovné káznenie“ (Židom 12:6-11).
Boh tých, ktorých miluje, karhá a vý-
chovne kázní, švihá prútom. Bez takejto

výchovy by sme neboli Božími deťmi, ale cudzoložníkmi. Toto káznenie prichádza vtedy, keď neposlúchame. Nie je však na zahubenie, ale na život. Je to výchovné káznenie (výcvik) „v spravodlivosti“, nie odplata za nepravosť.

B. Večný (konečný) súd

Večný súd sa týka večného bytia jednotlivca po smrti. Všetci ľudia, všetci Adamovi potomkovia, sa po svojej smrti postavia pred *večný súd*, kde sa budú zodpovedať za to, ako prežili svoj život. Písmo učí, že odplatou za hriech je smrť, a rovnako učí aj to, že *ľuďom je uložené raz zomrieť a potom súd* (Židom 9:27). Písmo učí, že po smrti bude vzkriesenie z mŕtvych, spravodlivých aj nespravodlivých (Daniel 12:2; Skutky 24:15). A následne bude súd, ktorý je obrazne opísaný tak (Matúš 25:32), že Pán Ježiš rozdelí ľudí na ovce (spravodlivých) a na kozly (nespravodlivých), pričom ovce pôjdu do večného života a kozly do ohnivého jazera. V inom obraze je ten istý súd opísaný tak (Matúš 3:12; Lukáš 3:17), že Pán Ježiš má v ruke vejačku a oddelí pšenicu (obraz spravodlivých) od pliev (obraz nespravodlivých), pričom pšenica pôjde do sýpky (obraz večného života) a plevy budú pálené neuhasiteľným ohňom (obraz ohnivého jazera). V inom podobnom obraze (podobnosti o nebeskom kráľovstve – Matúš 13:24-30) tohto súdu sú spravodliví pripodobnení k rastline dobrého semena (k pšenici) a nespravodliví ku kúkol'u. Dokonca je tu dôraz na to, že súd nemá prebehnúť predčasne, ale až v čase žatvy, čiže v deň Pánov, kedy bude oddelená pšenica od kúkol'a, pšenica pôjde do sýpky (večného života) a kúkol' bude spálený ohňom (ohnivé jazero).

V týchto textoch je večný (konečný) súd opísaný ako jedna udalosť, jedno súdne pojednávanie, pri ktorom budú oddelení spravodliví od nespravodlivých a obe skupiny pôjdu do svojej konečnej cieľovej destinácie, kde budú tráviť večnosť. Je to podobné opisom vzkriesenia spravodlivých i nespravodlivých, ktoré sa javia, ako keby vzkriesenie jedných i druhých prebehlo naraz. Až neskoršie progresívne sa rozvíjajúce (postupné) zjavenie Božieho slova odhaľuje, že vzkriesenie spravodlivých bude „chronologicky“ (eschatologicky) odlišnou udalosťou od vzkriesenia nespravodlivých, a rovnako tak aj súd nad spravodlivými bude inou udalosťou ako súd nad nespravodlivými.

1. Večný (konečný) súd nad spravodlivými – súdna stolica Kristova

a. Súd podľa evanjelia – Neprídu na súd
Spravodliví z viery v Ježiša Krista neprídu na súd na odsúdenie (Ján 5:24). Boh netrestá dvakrát ten istý hriech. Ich hriechy boli potrestané na kríži, keď ich na drevo kríža vyniesol ich Spasiteľ. Ich súd už prebehol zástupne na Golgote. Preto neprídu na súd na odsúdenie. Prídu na súd – pred súdnu stolicu Kristovu (Rímskym 14:10; 2. Korintským 5:10) – na to, aby boli potvrdení ako spravodliví, spravodliví z viery, a aby prevzali odmenu. Následne budú oslávení a budú už navždy panovať so svojim Pánom. Toto ich potvrdenie na večnom súde sa opiera o zápis ich mena v knihe života.

b. Súd podľa skutkov – Súdna stolica Kristova

Spravodliví prídu na večný súd, pred súdnu stolicu Kristovu (Rímskym 14:10;

2. Korintským 5:10), kde bude potvrdená ich destinácia pre večnosť, večný život, nový nebeský Jeruzalem. Pred súdnou stolicou Kristovou však každé Božie dieťa vydá za seba Bohu počet (Rímskym 14:12). Budú pomerané skutky Božích detí (2. Korintským 5:10). Tento súd podľa skutkov sa však nebude týkať konečnej destinácie vo večnosti, ale veľkosti a druhu odmien, ktoré dostanú Božie deti, pričom niekto môže utrpieť aj hanbu či škodu. Bude tu pomerané aj dielo služby každého Božieho dieťaťa (1. Korintským 3:12-15).

2. Večný (konečný) súd nad nespravodlivými – Súd veľkého bieleho trónu

a. Súd podľa evanjelia – Kniha života

Večný súd nad nespravodlivými sa udeje pred veľkým bielym trónom (Zjavenie 20:11-15) po vzkriesení nespravodlivých, ktoré je vzkriesením k súdu a niekedy sa označuje aj ako *druhé vzkriesenie*. Konečný súd nespravodlivých sa udeje tak, že na súdnom pojednávaní pred veľkým bielym trónom sa otvorí kniha života. Mená nespravodlivých nebudú nájdené zapísané v knihe života a to bude primárny dôvod ich definitívneho odsúdenia, kde im bude vymeraný trest – večný pobyt v ohnivom jazere, druhá smrť, preč od tvári Pánovej.

b. Súd podľa skutkov – Knihy skutkov

Následne sa na súdnom pojednávaní pred veľkým bielym trónom otvoria knihy (Zjavenie 20:12-13), v ktorých sú zapísané všetky skutky nespravodlivých (všetky ich hriechy a prestúpenia zákona) a dostanú vymeraný trest presne podľa svojich skutkov (sú súdení podľa svojich skutkov).

C. Súd nad anjelmi

Pre úplnosť spomenieme ešte existenciu súdu nad anjelmi (1. Korintským 6:3; Júda 1:6), avšak súdom anjelov sa tu nebudeme zaoberať.

III. Kto bude sudcom?

Sudcom bude spravodlivý sudca a tým je sám Boh. Boh je spravodlivý sudca, v tom si môžeme byť istí, lebo to zjavuje Písmo, napr. v 1. Mojžišovej 18:25 a na iných miestach.

Súd zvrchovaným právom patrí Bohu Otcovi – tak to uvádza napr. 1. list Petra 1:17, kde hovorí o Otcovi, *ktorý bez ohľadu na osobu súdi podľa toho, aký je či skutok*. V Evanjeliu podľa Jána 5:22-23 však Kristus hovorí, že „*Otec ne-súdi nikoho, ale všetok súd oddal Synovi, aby všetci ctili Syna, ako ctia Otca*“. Tak podobne aj vo veršoch 26-27: „*Lebo ako má Otec život sám v sebe, tak dal aj Synovi, aby mal život sám v sebe. A dal mu právo a moc konať i súd, pretože je Synom človeka*.“ V týchto veršoch je výslovné uvedené, že úrad sudcu bol prenesený na Syna, a sú pre to uvedené aj dôvody, ktorými sú: tento úrad je spojený s dôstojnosťou, ktorá sudcovi prináleží, preto všetci ľudia budú musieť čtiť Syna tak, ako ctia Otca. Ďalší dôvod je ten, že Boží Syn je zároveň aj Synom človeka, a tak pri súdení bude môcť zobrať do úvahy ľudské vlastnosti a slabosti, ktoré pozná z vlastnej skúsenosti (Židom 2:16-18). Apoštol Pavol toto Otcovo rozhodnutie oznámil aj poslucháčom na gréckom Areopágu (Skutky 17:22-31): „... *pretože ustanovil deň, v ktorom bude súdiť celý svet v spravodlivosti v osobe muža, ktorého určil na to, a podáva všetkým ľuďom vieru vzkriesiac ho z mŕtvych*“ (verš 31).

IV. Súd podľa skutkov verzus súd podľa evanjelia

Podľa akých kritérií bude prebiehať súd?

Božie slovo vysvetľuje, že Boží súd je spravodlivý a prebieha na základe skutkov človeka (1. list Petra 1:17), hovorí o Otcovi, *ktorý bez ohľadu na osobu súdi podľa toho, aký je či skutok*. Boží súd je teda podľa skutkov. Na inom mieste hovorí Božie slovo slovami apoštola, že Boží súd bude podľa evanjelia (Rímskym 2:16). Ako to teda je? Čo tvorí základ pre konečný (večný) Boží súd – skutky alebo evanjelium? Oboje je pravda. Súd podľa skutkov a súd podľa evanjelia sú dve strany tej istej mince a tou mincou je konečný (večný) Boží súd. Vysvetlenie dáva druhá kapitola listu Rímskym.

Boh ako spravodlivý sudca od samého počiatku zjavil a v priebehu ľudskej existencie opakovane zjavoval svoje požiadavky na človeka. Zjavil ich Adamovi, zjavil ich izraelskému národu v zmluve prostredníctvom Mojžiša (a tým aj všetkým ľuďom^{o)}) a v posledných časoch

ich zjavil v Novej zmluve skrze svojho Syna ako prostredníka medzi sebou a ľuďmi (1. Timoteovi 2:5; Židom 1:1-3 a kapitoly 8, 9 a 10). Môžeme povedať, že večný súd bude prebiehať podľa toho, ako človek naplnil zjavenú Božiu vôľu. Teda *kritériom (základom) súdu*, podľa ktorého bude súd nad každým jednotlivým človekom prebiehať, bude jeho reakcia (odpoveď) na zjavenú Božiu vôľu, vyjadrenú prostredníctvom všeobecného zjavenia i zvláštneho zjavenia v Ježišovi Kristovi (Matúš 11:20-24; Rímskym 2:12-16).

Podľa novozmluvného zjavenia hlavným a určujúcim, prvotným kritériom súdu je: *uverenie v evanjelium Ježiša Krista*. Z hľadiska konečného prebývania vo večnosti Písmo roztrieduje všetkých ľudí (iba) na dve skupiny: 1. Tí, ktorí počas svojho života uverili evanjeliu Ježiša Krista. To sú tí, ktorí uverili v osobu a dielo Božieho Syna a v tejto viere aj zomreli – po uverení títo prešli zo smrti do života (Ján 5:24), od uverenia už patria Kristovi a aj *zomreli v Kristovi*. Títo sa postavia pred *súdnú stolicu Kristovu* (Rímskym 14:10; 2. Korintským

5:10). 2. Tí, ktorí neuverili v osobu a dielo Ježiša Krista z Nazareta, neuverili v evanjelium. Títo neprešli zo smrti do života. Zomreli vo svojich previneniach a hriechoch (Efezským 2:1). Títo budú stáť pred *veľkým bielym trónom* (Zjavenie 20:11-12).

Písmo zjavuje aj to, že ľudia budú súdení podľa svojich skutkov, podľa toho, kto čo vykonal v tele (Jeremiáš 17:10, 32:19; Ezechiel 36:19; Ozeáš 12:2; Matúš 16:27; Rímskym 2:6; Zjavenie 2:23). Zároveň Písmo zjavuje, že všetci ľudia bez rozdielu budú súdení podľa evanjelia (Rímskym 2:16 – „*v deň, keď bude Boh súdiť skryté veci ľudí podľa môjho evanjelia skrze Ježiša Krista*“). Súd podľa evanjelia a súd podľa skutkov sú dva aspekty jedného a toho istého konečného Božieho súdu.

Ako budú súdení spravodliví

Spravodliví z viery neprídu na súd na odsúdenie. Ich súd vzal na seba Kristus na kríži. Viac už neexistuje dôvod, pre ktorý by mali byť súdení a odsúdení. Oni už prešli zo smrti do života, keď uverili v Krista ako Spasiteľa. Keďže už nebudú súdení, nie je možné ani povedať, že budú súdení podľa svojich skutkov. Ich spravodlivosť totiž ani nie je zo skutkov, ale je z viery. Nie je ani čo súdiť, lebo ich hriechy sú odpustené a záznam zahladený. Niet ani žalobcu, pretože zákon, ktorý proti nim svedčil, už na nich nemá dosah, pretože zákonu zomreli. V prípade spravodlivých z viery ich súd podľa evanjelia znamená, že im bola pripočítaná Kristova spravodlivosť a v Božích očiach sú spravodliví. Skrze Krista im boli odpustené aj všetky hriechy. Skrze Krista majú celý zákon napl-

nený a niet žiadneho skutku, pre ktorý by mali byť odsúdení. Z iného pohľadu Písmo opisuje súd podľa evanjelia aj na základe toho, že mená spravodlivých z viery sú zapísané v knihe života.

Zároveň sa skrze stotožnenie s Kristom stali novým stvorením a žijú nový život, ktorý je charakterizovaný skutkami viery, poslušnosťou, ovocím Ducha a činením spravodlivosti. Činia dobré skutky, ktoré Boh vopred prihotovil. Toto ovocie ich viery a spásy je potvrdením, že im bola z viery započítaná Kristova spravodlivosť a že im boli odpustené hriechy. Ich skutky, ktoré sú ovocím viery, sa takto stávajú nepriamym (sekundárnym) podkladom pre súd podľa evanjelia a svojím charakterom ich možno zaradiť do súdu podľa skutkov. To je to, o čom hovoria verše Rímskym 2:7 a 2:10. Spravodliví z viery sú tí, „ktorí v trpezlivosti dobrého skutku hľadajú slávu a česť a neporušiteľnosť“ a budú odmenení (podľa súdu skutkov – Rímskym 2:6) „večným životom“. Toto je však zároveň súdom podľa evanjelia (2:16), pretože priaznivý výsledok ich súdu podľa skutkov je len a len skrze Krista, v ktorého uverili, a v Kristovi, skrze ktorého sa stali novým stvorením a služobníkmi spravodlivosti.

Avšak v inom zmysle budú podľa skutkov určitým spôsobom súdení (ale nie na odsúdenie), lepšie povedané budú pomeraní/ohodnotení, pretože na súdnej stolici Kristovej dostanú odmeny podľa svojich skutkov, a niekto môže utrpieť aj hanbu, keď mu zhorí to, čo nesprávne staval: „*Lebo my všetci (spasení z milosti skrze vieru) sa musíme ukázať pred súdnou stolicou Kristovou, aby si jeden každý odniesol to, čo vykonal*

skrze telo, už či bolo dobré či zlé (2. Korintským 5:10).

Ako budú súdení nespravodliví bezbožní
V prvom rade budú odsúdení preto, lebo neuverili v Krista, neuverili v evanjelium, zavrhlí knieža života (Skutky 3:15). To je súd podľa evanjelia. Tento súd je opísaný aj z iného uhla pohľadu cez to, že ich mená sa nenašli na súde zapísané v knihe života. Tento rozmer ich odsúdenia je primárny a je principiálny. V druhom rade budú odsúdení za svoje skutky a trest im bude vymeraný podľa ich skutkov. Na súde sa otvoria knihy, v ktorých sú zapísané všetky ich (zlé a bezbožné) skutky, a bude im vymeraný spravodlivý trest presne podľa ich skutkov. Oba aspekty ich súdu, súd podľa evanjelia (podľa knihy života) aj súd podľa skutkov (podľa kníh skutkov), sa udejú naraz pred veľkým bielym trónom (Zjavenie 20:12 a 15).

O večnom súde sumárne môžeme povedať nasledovné:

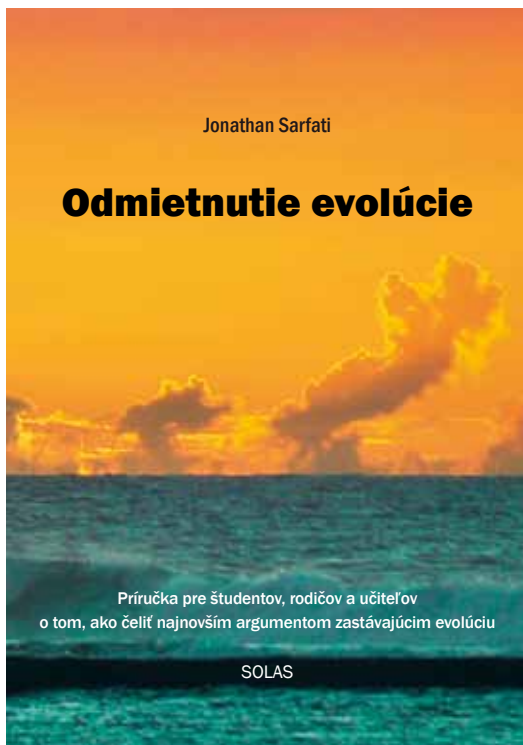
Súd bude podľa toho, či človek uveril (alebo neuveril) v osobu a dielo Božieho Syna, ktorý prišiel na tento svet v ľudskom tele ako Ježiš Kristus z Nazareta. Hovorí o tom Rímskym 2:16: „... *Boh bude súdiť skryté veci ľudí podľa môjho evanjelia skrze Ježiša*

Krista.“ Podľa tohto kritéria sa každý Adamov potomok postaví buď pred *súdnú stolicu Kristovu* (Rímskym 14:10; 2. Korintským 5:10), alebo *pred veľký biely trón* (Zjavenie 20:11, ktorý je vo verši 12 pomenovaný aj ako *Boží trón*). Zároveň platí, že každý človek bude súdený podľa svojich skutkov (1. Korintským 3:10-15; 2. Korintským 5:10; Zjavenie 20:12). To sú dve strany jednej a tej istej mince, ktorá predstavuje Boží súd. Podobne aj súd padlých anjelov bude podľa ich skutkov (2. Korintským 11:15). Aj časný súd bezbožných ľudí je podľa skutkov (2. Timoteovi 4:14). Boh dlho zhovieva pri bezbožných ľuďoch a netrestá ich hneď, dáva im nielen čas, ale dokonca ich zahŕňa svojou zľutovnou dobrotou, či by azda neučinili pokánie (Rímskym 2:4). Avšak existuje hranica, ktorú keď bezbožní prekročia, tak ich naplnená miera hriechu privolá okamžitý časný trest – pozri potopu za dní Noeho, mestá Sodoma a Gomora, Lotovu ženu, kmene v Kanaáne odsúdené na úplné zahľadenie, Jericho, zavlčenie izraelského národa (severné i južné kráľovstvo) do vyhnanstva a podobne. Všetky ostatné skutky sú odložené na konečný Boží súd vo večnosti, na súd veľkého bieleho trónu (Rímskym 2:5).

Peter Vajda

Zdroje a poznámky

- A) *Nový biblický slovník*, heslo: *soud*, Návrat domů, Praha 1996, ISBN 80-85495-65-1
- B) *Druhý príchod Pána Ježiša Krista*, Solias číslo 39, jar 2018, str. 19-31
- C) Deň Hospodinov/Pánov nie je jeden deň či jedna udalosť, je to obdobie, ktoré súvisí s príchodom konečného Božieho súdu, ktoré bude obsahovať mnoho udalostí a mnohoraké Božie konanie, ktoré je postupne (progresívne) zjavené až v Zjavení Jána.
- D) Pozri článok *Pestún vedúci ku Kristovi*, Solias číslo 36, jeseň 2017, časť *Kto bol alebo je pod zákonom?* na str. 22-24.

Informácia o distribúcii knihy

J. Sarfati Odmietnutie evolúcie

Milí podporovatelia vydania knihy!

Ďakujeme Vám za finančné dary, vďaka ktorým uvedená kniha mohla vyjsť tlačou. Ukončenie jej distribúcie predpokladáme do konca júna. V tomto termíne by kniha Vám všetkým, ktorí ste o ňu prejavili záujem a dali ste nám o tom vedieť, určite mala byť doručená.

Nevylučujeme však prípadné zlyhanie na distribučnej trase. Preto prosíme tých, ktorí prejavili o knihu záujem, aby nás informovali o tom, že im kniha nebola doručená do konca júna. Píšte e-mailom na adresu: redakcia.solas@solas.sk; obyčajným listom na adresu „Redakcia *Solas*, P.O. Box 76, 010 07 Žilina 7“; alebo SMS-kou na číslo 0948 444 155. Uveďte čitateľne svoje meno a priezvisko a presnú poštovú adresu. Zabezpečíme nápravu.

Vedenie združenia Solas

Milí odberatelia časopisu Solas! Neprehliadnite!

Ako sme Vás už v minulosti informovali, finančné možnosti vydávania časopisu *Solas* sú limitované Vašimi dobrovoľnými príspevkami na jeho tlač a distribúciu. Naďalej stále platí, že zasielanie časopisu pre odberateľov uvedených v našom *Zozname odberateľov* je zdarma a nie je podmienené žiadnym predplatným či iným povinným finančným príspevkom. Spolu s tým však platí aj to, že časopis dokážeme vydávať a distribuovať len v takom množstve, na aké postačujú finančné prostriedky z darov čitateľov, ktorí túto službu podporujú.

Jedno z možných riešení ako aj naďalej zabezpečiť trvalé zasielanie časopisu záujemcom o jeho odber je to, že nám dáte vedieť, či aj naďalej máte živý a skutočný záujem o to, aby sme Vám časopis zasielali. V takom prípade Vás ponecháme v *Zozname odberateľov*. Môžete to urobiť jedným z doleuvedených spôsobov. Tí, ktorí službu Solas podporili v posledných troch rokoch (2017 – 2019) nám takýto oznam nemusia poslať.

Môžete nám napísať na jednu z adries: (e-mail) „redakcia.solas@solas.sk“ alebo obyčajným listom prostredníctvom Slovenskej pošty na adresu: „Redakcia *Solas*, P. O. Box 76, 010 07 Žilina 7, Slovensko“.

Ďalší spôsob ako nás informovať o záujme o časopis je, že nám pošlete aspoň symbolický finančný príspevok (napr. 1 €), ktorý bude pri Vašom mene v *Zozname odberateľov* figurovať ako značka pre nás, že časopis Vám máme aj naďalej posilať (toto sa netýka tých, ktorí službu Solas podporili v posledných rokoch 2017 – 2019). Tento symbolický príspevok pošlite na náš účet číslo: SK08 0200 0000 0024 8691 6455 alebo priloženým poštovým poukazom. V správe pre prijímateľa uveďte: „pokracovať v odbere“.

Zvlášť sa s touto prosbou informovať nás o záujme o ďalší odber časopisu obraciame na zbory a spoločenstvá, ktorým časopis prichádza na adresu sídla ich zboru/spoločenstva. Aj od Vás potrebujeme vedieť, či Vám časopis máme aj naďalej posilať.

Informáciu o Vašom záujme o pokračovanie odberu časopisu *Solas* nám, prosíme, pošlite najneskôr do 10. augusta 2019. Ďakujeme, že tak urobíte.

Ak by sa stalo, že Vám časopis na Vašu adresu prestal prichádzať, avšak Vy máte záujem o jeho ďalší odber, dajte nám o tom vedieť listom alebo e-mailom a nezabudnite uviesť čitateľne svoje meno a priezvisko a presnú doručovaciu poštovú adresu.

Milí priatelia a sympatizanti časopisu Solas!

Službu združenia Solas môžete podporiť aj svojimi 2 percentami z dane z príjmu. Na príjem 2 percent z dane sme zaregistrovaní „V Notárskom centrálnom registri určených právnických osôb (NCRpo) dňa 28. 9. 2018 pod sp. zn. NCRpo 272/2018“. Zdaňovacie obdobie 2018 (rok príjmu 2 % podielu zaplatenej dane 2019).

Údaje, ktoré potrebujete uviesť do vášho daňového priznania – do oddielu „Údaje o prijímateľovi“:

IČO: **42064619**

Sídlo – ulica: **Smreková**

Právna forma: **Občianske združenie**

Súpisné/orientačné číslo: **3093/11**

Obchodné meno (názov): **Solas**

PSČ: **01007** Obec: **Žilina 7**

Potrebné formuláre si môžete stiahnuť aj z web stránky združenia Solas (<http://solas.sk/o-nas/podpora-sluzby-zdruzenia-a-casopisu>) alebo priamo z adresy <https://www.dvepercenta.sk/details.php?organizationID=14385>.

Solas číslo 43, 12. ročník, 2019/2 (leto)

Časopis *Solas* vydáva občianske združenie Solas, Smreková 11, 010 07 Žilina 7. IČO: 42064619. Je evidovaný Ministerstvom kultúry SR pod číslom EV 22/08.

Vychádza štyrikrát do roka.

Je nepredajný. Odberateľom ho zasielame bezplatne.

Číslo 43 vyšlo 3. júna 2019 v náklade: 1 900 ks.

Tlač a distribúcia: Alfa print, s. r. o., Martin, www.alfaprint.sk

Žiadosti o zaradenie do zoznamu odberateľov pošlite na poštovú alebo e-mailovú adresu redakcie.

Dobrovoľné finančné príspevky a dary môžete posilať na účty:

Z územia Slovenska: VÚB Žilina, číslo účtu: SK08 0200 0000 0024 8691 6455;

Z Českej republiky: Poštovní spořitelna, číslo účtu: 247761864/0300

Zo zahraničia: Číslo účtu v tvare IBAN: SK08 0200 0000 0024 8691 6455, SWIFT: SUBASKBX; VÚB, Mlynské nivy 1, SK 829 90 Bratislava 25, Slovakia.

Fotografie: Redakcia *Solas*

Zodpovedný redaktor: Drahoslav Vajda, <http://drahoslav.solas.sk>

Adresa redakcie: Redakcia *Solas*, P. O. Box 76, 010 07 Žilina 7, Slovensko

(Address: Editorial Board *Solas*, P. O. Box 76, SK 010 07 Žilina 7, Slovakia, Europe)
tel.: +421 948 444 155

e-mail: redakcia.solas@solas.sk; solas@solas.sk

web stránky: www.solas.sk; casopis.solas.sk; blog.solas.sk

ISSN 1337-883X

SOLA SCRIPTURA
SOLUS CHRISTUS
SOLA GRATIA
SOLA FIDE
SOLI DEO GLORIA

Ja a Otec sme jedno

Ján 10:30

Jedine Bohu patří sláva

**Časopis Solas je, alebo sa môže stať, aj vašim časopisom.
Čítajte a rozširujte ho. Prispievajte svojimi článkami, svojím svedectvom.
Podporujte ho modlitebne, podporujte ho finančne.**

www.solas.sk